

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

Hasábból péntek sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 20 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-

Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 30.

Németek elfoglalták a francia főhadiszállást.

Barza Simon ezredes kitüntetése.

Oroszok támadást kíséreltek a Kárpátok felé.

Orosz támadás a Kárpátok irányában.

BUDAPEST. (Hivatalos.) Északkeleti hadszíntéren tegnap nem voltak nagyobb harcok.

Utóbbi napokban oroszoknak Turka vidéke irányában több ízben megkísérelt előnyomulását sikeresen visszavertük. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(Turka község, Galícia legdélibb részén, néhány kilométerre a Kárpátoktól, az oroszok közelében van.)

Németek sikeres támadásai Varsónál.

BERLIN. (Hivatalos.) Északkeleti harctéren csapataink támadása folyton előre halad. Legutóbbi három hét alatt itt 13500 orosz foglyul ejtettünk és harminc ágyút és 39 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Délkeleti hadszíntéren tegnap óta viszonyok nem változtak. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Franciák erős veresége.

Berlin, október 29. A nagy főhadiszállás jelenti október 29-én délelőtt Niepurttól délre támadásunk lassan tért hódít, Lille-től nyugatra csapataink jól haladnak előre, ellenségnek több erődöt, hadállását bevettük, 16 angol tisztet és több mint 300 katonát foglyul ejtettünk és 4 ágyút zsákmányoltunk. Angol és francia ellentámadásokat mindenütt visszavertük.

Rheimsi székesegyház előtt felvonult francia ütegekre, melynek tüzérségi megfigyelő állomása van a székesegyház tornyán, tüzelnünk kellett.

Argonnei erdőben, több lövészárkból kivetjük az ellenséget és néhány gépfegyvert zsákmányoltunk. Verdun-tól délre heves francia támadást visszavertük, ellentámadás alkalmával csapataink ellenség főhadállásáig nyomultak, melyet bevettek, Frangiák erős veszteséget szenvedtek.

Az orosz—lengyelországi harcok.

Arad, október 29.

Három hónap alatt nemesak a katonáink nőttek hozzá a harcokhoz, a háborus nélkülözésekhez, de mi is, a kik csak olvasói vagyunk a nagy eseményeknek. Három hónap élményei és izgalmai nemesak abban a bizalomban erősítettek bennünket, amelyet hadseregünkhöz az első ütközések óta fűztünk, de megtanítottak bennünket arra, hogy értékelni tudjuk az eseményeket, a jókat ép úgy, mint a kellemetleneket. Láttuk és tudjuk, hogy egyes győzelmek, ha jelentékeny kárt okoznak is az ellenségben, a háboru sorsát még nem döntenek el; de láttuk azt is, hogy olyan részletei a harcoknak, amelyek első látásra nyugtalanítóak, nem lehetnek az aggodásnak, a sötét hangulatnak okozói. Láttuk, hogy Lemberg alól történt visszavonulásunknak valóban az volt a későbbi eredménye, hogy az oroszokra kedvezőbb hadállásban súlyos csapást mérjünk; láttuk az oroszok betörését Ungba, Máramarosba, Beregbe s most már az oroszok is tudják, milyen drágán fizették meg ezt a „politikai jellegű” hadi kirándulást. Láttuk, hogy Przemysl körülvétele nemcsak a várnak ártalmára nem volt, hanem ötvenezer orosz életét dobta Dimitriev tábornok taktikájának prédájául; és láttuk, hogy az orosz, amilyen görögtüzzel vonult be Csernovicba, olyan bomlott futással hagyta el a bukovinai fővárost.

A ilyen tapasztalatok után nem lehetett bajt és veszedelmet olvasni a tegnap kiadott hivatalos jelentésnek sorából, a mely meg szokott és megbecsülhetetlen nyíltságával elmondta, hogy a hétszáz kilométernyi harc vonal egy részén az orosz tulerő előtt a német- és osztrák-magyar seregek kénytelenek voltak hadállásaikat megváltoztatni. A legvérmesebb vélemények se várhatták azt, hogy oly hatalmas,

számában a mieinket kétszeresen felülmúló hadsereggel szemben, a minőt Oroszország összpontosított, a támadás mindenütt teljes sikerrel, feltartóztatlanul és az ellenállást végig leküzdve, mehet előre. Az olyan harctéri jelentéseket, a melyk mindig erről adnának hírt, joggal lehetne kételkedéssel fogadni. A mi vezérkarunk azonban a közvélemény iránt tartozó köteletségéhez hiven, beszámol az előnyomulásnak akadályairól és azokról a nehézségekről, a melyeket — elhárítani még nem sikerült.

Hogy azonban ezektől mennyire nem függ a hadjárat sorsa, mutatják a mai jelentések, a melyek szerint Orosz-Lengyelországban a német seregek a támadást tovább folytatják és sikeres támadásaiknak jelentékeny hadizsákmány a látható eredménye. Az a kitérés tehát, a mely mögött a kislelkűek balsikereket hittok, tényleg csak a harc vonalnak szükségszerű, de céltudatos változását jelentette, a melynek nem volt se jelentősége, se hatása a nagy mérközésre. Bizonyos, hogy ez a mérközés, a melybe Oroszország ugyszólván minden erejét vetette, sokáig fog tartani a mi, akik a hadjárat elején hat-hét napos ütközeteknek fejleményeit idegeink kínos megpróbáltatásaival tudtuk kivárni, most sokkal hosszabb türelmi próbának vagyunk kitéve. Abból azonban, hogy a tegnapi események után a mi támadásunk csorbítatlan erővel és energiával folytatódott, kétségtelen, hogy a Visztula mentén a harc még mindig a mi javunkra kedvez és a legjobb kilátásokkal kecsegtet.

A világ legnagyobb csatája ez, — még a mostani háboru nagy ütközeteinél is nagyobb. Hősi elszántság, lelkes harcosok és kipróbált vezérek mellett a szívós kitartásra, a nagy munkákhoz való komoly akaraterőre van szükség. A német hadsereg és a mi seregeink egyesülése az ilyen óriási küzdelemhez szükséges értékek és erők összeolvadását jelenti és annak diadalmaskodnia is kell. Három

hónap tanúságai után nemcsak a belső hit, a rendületlen bizalom mondja nekünk, hogy győznünk kell, — most már azt is tudjuk, hogy miért fogunk győzni. A számbeli túlerő csak hosszabbá, fáradságosabbá teszi a munkát, a taktikának alkalmazkodását kívánja, de a végső eredmény nem ettől függ.

„Menekültek Lapja.”

(Belgák vallomásai a holland földön.)

Arad, október 29.

A háboru a sajtó terén is új, szokatlan dolgokat teremtett. Przemyslben, amikor a körülfüggő város máshonnét lapokat nem kaphatott, a katonai parancsnokság *Tábori Ujság* címen, három nyelven megjelenő ujságot adott ki. Ehhez hasonló, alkalmi természetű sajtótermék, amely a szinpadról is ismert *Berg Op Zoom* nevű hollandi kisvárosban jelenik meg az odatorlódtott belga menekültek számára. Az ujság címe: „*Journal des Réfugiés*.” (Menekültek lapja). Amint az idő szerint a többi francia lapok, ez is csak két oldalon jelenik meg s az egyes számának tíz centimes az ára. Két kövérbetűs jegyzet hirdeti, hogy a lap kizárólag belgák és pedig az Antwerpenben megjelent *Matin* olvasói számára jelentik meg, továbbá, hogy a lap a német hivatalos harctéri jelentéseket közlő Wolff-Bureau közleményeit nem adja ki.

Az ujság negyedik számából valók ezek a szemelvények:

— Ismerjük be, — mondja a lap vezetőhelyére adott, fölöttébb érdekes cikk, amely a háborus helyzettel foglalkozik, — hogy az oroszok hadmozdulatai néhány nap óta a belgákra nézve nagy csalódást hoztak. (Ezek a sorok október 18-án jelentek meg.) A petrogradi kommunikék jelentették iPrzemysl közel elcsúszását, az orosz csapatok előnyomulását, Krakó és Porosz-Szilézia felé. „És ehelyett Przemysl ostroma megszűnt és a harcok nem Porosz-Sziléziában, hanem Orosz-Lengyelországban folynak.”

Hasonló önbeismerést tartalmaz egy másik cikk: „*Miért reménykedünk*.” Antwerpennek október 7-én történt bombázása óta úgy láttuk, hogy az idegenben tartózkodó belgák között pánik uralkodik. Se Lüttich várának tizenöt napi hősi védelem után történt eleste, se Namuré, se pedig Löwen és Thernonde elképzelhetetlen földulása után nem volt ez tapasztalható. Sőt Brüsszel elfoglalása és a kormány elköltözése se keltett ilyen benyomást. Most azonban, mikor a nemzet menedékhelye, Antwerpen, elesett, hirtelen változás állott be a lelkek egyensúlyában. Sokan, a kiknek az otthon elvesztése az esztét vette, azt hiszik, hogy a szerencsétlenség most már helyrehozhatatlan.

A felelet, a melyet az ujság a kétségbeesett lelkek számára ad, egyebek közt ez: „A míg a háboru borzalmaival a kályha mellett, a térképen vándorló zászlócskával kísérhettük a haza szerencsétlen sorsa még elviselhetőnek tűnt föl előttünk. Ma azonban, mikor ki vagyunk kergetve hazánkból, a háboru egyszerre hiábavalónak, rosszul irányítottnak látszik előttünk és igyekszünk valakit ezért felelőssé tenni.”

Napi hírek között olvasható, hogy a belga menekültek közül sokan igyekeznek hálájukat

a hollandiaiak vendégszeretetéért és jószívűségért kimutatni. Többen fölajánlották Berg Op Zoom város előjáróságának, hogy utcáseprők lesznek és a hölgyek közül többen a város főterén étkezőhelyet csináltak az inség gyermekei számára. A belga vasuti posta- és táviró-alkalmazottak, — jelenti egy másik újdonság, a kormány döntésére bízták, hogy Belgiumba visszatérjenek és a szolgálatot ott fölvegyék-e.

A menekültek lapjának több része néhány petrogradi és angol táviratokból áll, továbbá hirdetésből, a melyekben a földönfutó belgák családjukat keresik és francia belgák nyelvmenteknek ajánlkoznak.

Bosznia ujjongása.

(Törökország háborút indít. — Szerbia hangulata.)

Távirati tudósítás.

Róma—Szerajevó, október 29.

Szerajevó öröme a szerbek kiűzésén.

Szerajevó. (Cenzurálva.) A bosnyák főváros lakossága a szerb és montenegrói bandák végső kiverésének hírére óriási lelkesedéssel fogadta. A hivatalos köröknek már jelentett táviratváltásán kívül Appel hadtestparancsnokot is táviratban üdvözölte a városi tanács. Az e hónap 26-án bevonult ujoncok a hadtestparancsnokság és a konak épülete előtt hazafias tüntetést rögtönöztek, a mohamedánok külön és a próféta zöld lobogója alatt tüntetve jártak be a várost. A betörők visszavetésében résztvevő csapatok javára gyűjtés indult meg s máris összegyűjtöttek hatvanezer koronát, amin ajándékot vesznek a csapatoknak. Külön automobil trén fogja Szerajevó város ajándékát a harctérre szállítani.

A lapok a felségárulási pör ítéletével csak röviden foglalkoznak. A „Hrvatski Dnevnik” közönséges gonosztettnek mondja a merényletet, amely nem érdemli meg, hogy politikai motívumokat is keressenek benne. Az ítélet igazságos, a tettesek után most már a bujtatókkal kell végezni.

Szerbiában óriási a sebesültek száma.

Bécs. Szaloniki híradás szerint a szerb kormány párthivei nagyon meg vannak elégedve Venizelos görög miniszterelnök nyilatkozatával, amely szerint Görögország semleges marad ugyan, de szükség esetén híven meg fog Szerbia irányában való szövetségi kötelezettségének felelni. A görög kormány már most is azon van, hogy Szerbiát minden tekintetben kielégítse. Így például megengedi, hogy különböző anyagokból és mindenféle cikkekből álló küldeményeket, sőt aranypénzt vihessenek Franciaországból és Oroszországból Szalonikin át Szerbiába, illetőleg Nisbe. A lakosság hangulata most is meglehetősen nyomott, csak a tisztek kedve bizakodó továbbra is. Ellenkező híresztelésekkel szemben informált helyen megállapítják, hogy az egészségügyi viszonyok egész Szerbiában nem kedvezőtlenebbek és hogy járványos betegség sehol, sem a lakosság, sem a hadsereg körében nem fordul elő. Konstatálják azonban, hogy a harctéren megsebesültek száma óriási nagy és hogy a sebesültek kezelése és ápolása orvosokban való hiány miatt nagy nehézségekkel jár. (Bud. Tud.)

Repülőgépeink Antivári fölött.

Milanó. A Reuter-ügynökség azt a cettinjei jelentést adta ki, hogy Castelnuovoból három osztrák-magyar aeroplán jelent meg Anti-

vári felett. Az aviatikusok kilenc bombát dobtak le, de — a cettinjei jelentés szerint minden eredmény nélkül. (Pol. Hír.)

Olaszország hűsége. — Valona megszállása.

Róma. Feltétlenül megbízható és a viszonyokba teljesen beavatott helyről a következő nagyérdemű és feltétlenül szavahihető felvilágosítást kaptuk Olaszországnak Valona megszállására vonatkozó tervéről és jelentőségéről: Az olasz közvéleményt nagy mozgásba hozta Valona megszállására vonatkozó akció. A sajtóban pro és kontra, a nyilatkozatok és vélemények egész áradata jelenik meg három nap óta, amióta a megszállás kérdése a lehető legkomolyabb formában felszínre került. Az olasz közvélemény, a politikai világ, két pártra szakadt és az eddigi, legalább látszólagos nyugalmat az albán kérdés egyszerre forrongásba sodorta. A pártoknak az a véleményük, hogy Valona megszállása egymagában véve nem jelenti kizárólag a régóta vajdó albán kérdésnek Olaszország szája íze szerinti megoldását, hanem jelenti azt, hogy Olaszország kénytelen lesz akciószabadságát olyan korlátok közé szorítani, amelyek különben Valona esetleges megszállása nélkül, rejtve maradhattak volna.

A Milanóban megjelenő *Il Secolo* erről a kérdéssel cikkezve, több olasz politikust szólaltat meg, akik azonban nagyon rezerváltan nyilatkoztak ebben a kérdésben, meg akarván várni a kormány végleges intézkedéseit. Rendkívül érdekes a *Secolonak* az a megállapítása, hogy a valonai kérdés diverziót okozna.

Minden esetre megállapítható, már az eddigiekből is, hogy az olasz kormány Valona megszállására vonatkozó akciója nagyon alacsony hőfokra hűtötte le a Franciaországért rajongókat, mert ezáltal nyilvánvaló lett, hogy az olasz kormány hű marad a szövetségi szellemhez és az albán kérdésben csakis olyat határoz, ami Ausztria-Magyarország intencióinak is a legjobban megfelelne.

Törökország beavatkozik a háborúba.

Róma. Angol forrásból érkezett hírek szerint Törökországnak a világháborúba való beavatkozása már el van határozva. Enver basa, aki immár az egész török hadsereg, hadsereg és flotta főparancsnoka, legyőzte, az ő intencióival szemben eddig megnyilvánult ellenállást. A török hadsereg és flotta részvételét a háborúban most már nem valószínűnek, hanem biztosnak és közelinek tartják. Ezért, a Dardanellák közelében cirkáló angol hajóraj megértesítésére megtörténtek az intézkedések. Angol hivatalos körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak Törökország beavatkozásának, nemcsak önmagáért, hanem azért a visszahatásért is, amellyel az eddig bizonytalanul, vagy semlegesen viselkedő balkáni államokra lesz. (NTH.)

Kopenhága. A pétervári „Rjecs” szerint Enver török hadügyminiszter kijelentette, hogy az angolok egyiptomi terrorizmusát a porta figyelemmel kíséri, mint mohamedánok védnöke. Törökország érteni fogja, hogy szükség esetén Egyiptomot ismét a kalifatus uralma alá hajtja. (Táviróda.)

Konstantinápoly. Az angolok Egyiptomban a Bairan ünnepekre megtiltották a szent helyekre való zarándoklást. Mohamedán körökben az angolok ellen nagy az elkeseredés. (Táviróda.)

Görög csapatok Epiruszban.

Athén. (Táviróda.) A görög csapatok bevonulása Északkepepuszba rendben történt. A lakosság lelkesen fogadta a csapatokat. Ugy látszik, egyik hatalom sem emelt kifogást a csapatok bevonulása ellen.

Ki felelős a beszercei pánikért?

(Vádak a hatóságok ellen. — Az alispán védekezése. — Vizsgálatot rendelt el a kormánybiztos.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Beszterce, október 29.

Október hó hatodikán Beszterceuaszdó vármegye székhelyén Besztercén, iszonyatos pánik ütött ki. A lakosság fejvesztetten menekült, miután látta, hogy a hatóságok elhagyják helyüket. Az orosz invázióról olyan hírek érkeztek — mondották — hogy az ellenség már a város falainál van és órák kérdése, hogy elözhönlje a szép szécs város tereit, utcáit.

Huszonnégy óra múlva kitudt, hogy az ijedség, a pánik teljesen alaptalan volt és az a rengoteg kár, amelyt okozott, elkerülhető lett volna, ha épen nem a hatóságok az elsők, akik a higgadságukat elvesztik.

Az oroszok néhány száz eltévedt kozákja lépte át a vármegye határát, de az ott vele szembeállított csapataink megakadályozták abban, hogy egy lépést is tehessenek a megye területére. A lakosság másnap visszatért hajlékaiba és a kormánybiztos megindította a vizsgálatot, annak megállapítására, hogy kit és milyen mértékben terhel a felelősség a pánik okozásáért. Tisza István gróf miniszterelnök kemény szavú leiratot intézett a megyéhez és elítélte a hatóságok magatartását. A beszerceiek, — mint tudósítónk jelenti — még ma is felháborodással tárgyalják a szomorú eseményt és a vármegye holnap tartandó közgyűlésén interpellációk formájában is szóba kerül.

Az alispán jelentést tesz a közgyűlésnek és minthogy ez a nyilatkozat az első, a mely hivatalos részről reflektál a beszercei hatóságok ellen emelt vádakra, azt a következőkben ismertetjük:

„Általánosan ismert tény, mondja az alispán, hogy Bukovinából több, mint másfél hónap óta özönlnek vármegyénken keresztül és vármegyénkbe a menekülők serege. Azért a pártatlan vendégszeretetért, mellyel Beszterce város közönsége a szerencsétlen hajléktalanokká vált menekülőkkel szemben viseltetik, nem vizsgálva, hogy az igazi veszély, vagy az attól való félelem hatása alatt hagyták el otthonukat, őszinte elismeréssel kell adóznunk. Ez a körülmény egymagában is állandó izgalomban tartotta vármegyénk lakosságát. Ez az izgalom csak fokozódott akkor, amidőn Máramaros vármegyéből is kezdtek menekülők érkezni e hó első napjaiban. Semmiesetre sem hatott megnyugtató az a körülmény, hogy az alattunk levő vármegyéből, ha nem is nagy tömegben, de a jobbmóduak már régebben eltávoztak otthonukból, szerintük biztosabb helyekre. A nyugtalanságot növelte az a körülmény, hogy a bukovinai országos kormány, mely két hónap óta Dornawatrán székel, 5-ére innen 150 fuvart kért. Ilyen izgatott állapotban e hó 4-én kaptuk az első távbeszélő jelentést, hogy Romoly község határában, orosz előőrsek jelentek. 5-én ez a jelentés megerősítést nyert azzal, hogy már pár száz orosz katona van Romoly községben. 6-án már a romolyi jegyzővel távbeszélőn nem lehet érintkezni, onnan a esendőség még 6-én este Telesre vonul vissza, amely napon katonai intézkedésre a Teles—Romolyi utszakaszon robbantásokat végeznek, azt járhatatlanná teszik. Hatodikán délelőtti katonai intézkedés történt, hogy Beszterce a katonaság részéről kiürítették. Ugyanezen napon a Bethlen—Óradnai vasutivó-

nal lesereltetik, a forgalom megszűnik, hogy minő rendelkezésre, nem tudni, az összes szamosmenti posta, táviró és távbeszélő hivatalok leserelnek s a katonai állomásparancsnokság az államjavak biztonságba helyezését rendeli. Erre a megfelelő értesítést kiadtam a hatóságoknak, s a tisztviselői karral, főispán ur ő méltóságával egyetértésben visszavonultam (!) Szászrégenbe. Természetes, hogy azzal a szándékkal, mielőbb az igazgatási teendőket Besztercén felvenni. Eltávozásunk történt október hó 6-án délután 2—3 óra között és már 7-én délelőtt 11 órakor hivatali helyiségemben végeztem teendőimet a tisztviselők egy részével, 8-án pedig az egész tisztikar helyén volt.

— Hogy a felsorolt körülmények s azon általánosan tudott tény, hogy kellő katonai

erővel sem Bukovina, sem Máramaros szomszédai részein nem rendelkezünk, alkalmas volt a közönségre pánikot szülni, azon különösen az itt lakók épen nem osodálkozhatnak. Fölmerül az a körülmény, hogy a hatóságok távozásával nem volt ki a közönséget megnyugtassa. Hát itt úgy áll a dolog, hogy a helyi hatóságok, előjáróságok és városi tanács helyükön maradtak, de a közönség elvesztette nyugodt bírálatát s már megnyugtatót nem igen lehetett. Ezt különösen igazolja az a körülmény, hogy a kik 6-án déltől 7-én reggelig a vasutnál vártak, hogy elutazásukra sor kerüljön, tudtak a megnyugtató hírekről s még sem tértek vissza s 7-én délben el is utaztak. Ilyen körülmények mellett megnyugtatóról alig lehet szó.”

Legközelebbi feladataink a galíciai harctéren.

— Mikor kergetjük az oroszokat a Visztulán át? — Egy külföldi katonai szakértő seregeink kedvező állásáról. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 29.

A nyilvánosságra jutott orosz jelentések alapján az orosz haderők csoportosítását a következőképp ismertetni egy stockholmi katonai szaktekintély:

Nyolc hadseregre oszlik az orosz had, a melynek jobb szárnya Kownótól északra, balszárnya Lembergől délre áll. E két támpont között terpeszkedik el a főfront egy nagy ívben, amely Grodnóra hajlik a Narew, Visztula és San folyók mentén és pedig a következőképp:

Az I. hadsereg Rennenkamp vezetésével Kownó tájékán és a 2. 3. 4. és 20. hadtestből, azaz a vilnai katonai kerületbe tartozó csapatokból áll.

A II. hadsereg Grodnó környékén, a flau és Biełostoki hadtestekből és egy szibériai hadtestből áll. Vezére Sjikinskij tábornok, a 21. hadtest volt parancsnoka.

A III. hadsereg Mistjenko tábornok parancsnoksága alatt az 1. 5. 13. 15. 23. hadtestből és három lovashadosztályból áll a Narew folyó mentén.

Ez a hadsereg nagyobb része azelőtt a I. hadsereghoz tartozott, amelyet Hindenburg Tannerburgnál megvert.

A IV. hadsereg Varsónál áll és csak két hadtestből és pedig a gárdahadtestből és a 14-ből áll, de rendkívül sok lovashadosztályal van megerősítve. Parancsnoka az amurikatonai kerület parancsnoka, Lozicky tábornok.

Az V. hadsereg a lublini, a moszkvai kerület parancsnokának, Plehwe tábornok vezérletével és a moszkvai gránátos hadtestből és a 8. 16. és 18. hadtestből áll.

A VI. a cholmi hadsereg a 17. 19. 24 és 25. hadtestből áll. Parancsnoka az irkutski kerület parancsnoka, Ewert tábornok.

A VII. hadsereg, a przemysli, parancsnoka Dimitriew Radko tábornok és 7. 9. 10. 11. hadtestekből áll.

A VIII. hadsereg, a lebergi, Brassilow tábornok vezetésével, a 12. és 21. továbbá néhány szibériai és kaukázusi hadtestből áll. Ami az utóbbiakat illeti, bizonyos, hogy az öt szibériai hadtestből három és a három kaukázusiból kettő nyugatra rendeztek. A két turkesztáni hadtest a helyén maradt.

— Ezen a harctéren orny bun alakult a helyzet: az egyesült német-osztrák-magyar seregek ré-

szére, kedvezően, hogy a szövetséges seregek egymással érintkezésben vannak, továbbá, hogy az oroszoknak támadását Lengyelországban visszaverték, végül, hogy az osztrák-magyar hadsereg jobbszárnya állandó előnyomulásban van. A németek Varsóhoz közelednek, miután negyven kilométernyire a várostól Sochatzewnél visszavetették az erős orosz lovasságot. Az osztrák-magyar csapatok Sambor és Stryj megszállása által kedvező helyzetbe jutottak és Lemberg irányában megtámadhatják az orosz balszárnyat. Épen így kedvező a helyzetük keletibb irányban is, mert kiverték az oroszokat Magyarországból.

— Ha ezeknek a seregeknek sikerül a legközelebbi napokban Staniszlaut, a fontos vasuti gócpontot elfoglalni, akkor ezek nyugat felé teljesen szabad vasuti összeköttetéshez jutottak Stryj és Samboron át, ami különösen nagyjelentőségű lesz. Nem szabad ugyanis szem elől tévesztetni azt a következményt, ami azzal éri az oroszokat, hogy az osztrák-magyar hadsereg jobbszárnya erőlyesen megtámadja őket. A három déli orosz hadsereg összekötő vonalai ugyanis Kiewen át délkeleti irányban húzódnak az ukrainai terület „éléskamráiba.” Három vasuti vonaluk van az oroszoknak: ide: egy déli Nowosielián, egy északi Rownon és Berditschewen és egy középső a kettő között Tarnapolon Woloczyskán és Podolián át.

— Ha tehát az osztrák-magyar seregek Staniszlaut el tudják foglalni és közben kitisztítják Bukovinát, akkor a déli vonal használhatatlanná válnék az oroszok részére. Vannak ugyan itt utak, de az esős időszak beálltával nehéz szekerek nem használhatják. Rownotól északra terül el Rolsia hatalmas mocsár területe, amely katonai célokra teljesen alkalmatlan. Ha Varsónál kedvezőtlenül válik az oroszok helyzete, akkor ezek a mocsarak két teljesen külön álló részre osztják az orosz hadsereget.

— A németek mindaddig nem fognak döntő támadásba kezdeni a Visztulán túlra, amíg etapp vonalaikat teljesen nem rendezték. Ezt még most több körülmény nehezíti meg, részint az igen rossz utak, másrészt pedig az orosz vasutvonalakat előbb normális szélességűekké kell átalakítani.

Szerbek kiveretése Boszniából

— Egy zászlóalj magyar baka szétvert két szerb ezredet. — Takács Béla főhadnagy levele a Romanja Planina harcokról. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 29.

A szerb és montenegrói csapatoknak Bosznia keleti részébe való betöréséről és a betörésnek teljes leveretéséről valamint, a szerb-montenegrói seregeknek a Drináig, szerb területre történt visszaűzéséről Takács Béla főhadnagy Gyika Imre temesvármegyei főügyészhez intézett cenzurált levelében a következő érdekes képet nyújtja, amelyet a Südsclawische Correspondenz ma megjelent kiadásának hivatalos adatai is megerősítenek.

— Egy dicsőséges örömnapon írom szeretett Imre bácsinak ezen sorokat. Nem tudom elég gyorsan tudtára adni azt a hősi tettet, amelyet a híres borsódi 34 es bakák tegnapi előtt, október 6-án a Romanja Planina melletti magaslatokon szeretett hazájuk öröme és dicsőségére kivívtak. Egy ötszörös ellenfél felett arattunk oly fényes győzelmet, melynek párja nem igen fog akadni.

— A múlt hó utolsó napjaiban erősebb szerb és montenegrói osztagok négy helyen átkelve a Drinán, behatoltak a montenegrói-bosnyák határvidékre. Az ellenséges csapatok három osztagban nyomultak előre keleti Boszniába. Főrejük Bozanovic Milos tábornoknak, a volt hadügyminiszternek parancsnoksága alatt Mokragoránál és Uvaonál tört be és Visegrádon a Rogaticán keresztül a Romanja Planina ellen nyomult azzal a céllal, hogy Szerajevó ellen vonuljon. Egy északi oszlop Rogaticánál és Bajna-Bastánál Srebrenicán keresztül tört be és Romanja Planina felé vonult, míg délen két montenegrói dandár Vukotic és Rajevic dandárparancsnokok vezetése alatt Focsán keresztül hatolt előre ugyane cél felé.

— A Bozanovic Milos tábornok vezetése alatt álló ellenséges csapatok a Romanja-Planina magaslatain jó pozícióban elhelyezkedtek magukat és erősebb tüzértséget állítottak fel, hogy innen Szerajevó ellen nyomuljanak. Ellenünk két szerb ezred volt, 3 ágyúval és 4 gépfegyverrel. Teljesen elkészített állásokban várt bennünket az ellenség. A mi zászlóaljunk reggel észrevette tulerős ellenfél táborát, ahol azok nyugodtan, gond nélkül sétálgattak. Hamar, elszánt rajtaütéssel megleptük az ellenséget. Ha ötszörös tulerőben lettek volna is, mi neki vágtunk, hiszen az Uristen első bakái vannak itt. Két oldalról hirtelen sűrű golyózápor, egyik soriúza a másik után repült az ellenséges táborba. Nekünk négy ágyunk volt s egyik srapnell a másik után vágódott bele az ellenség soraiba. Gépfegyverünk csak úgy szórta a golyókat a sátrakba és lövészárkba ugró szerbek közé. Óriási riadalom támadt az ellenség között.

— Egyszerre megkezdte jobbszárnyunk a félelmetes „Hurrá” kiáltást és trombitaharsogás között szuronyrohamra indul. Ez magával rántja rajvonalkunk közepét és zászlóaljunk bal-szárnyát is. A szerb puskák örült módra köpökdétek ellenünk a golyókat, gépfegyverek küldték a gyilkos záporosót, de hiába volt minden. Hullott ugyan a magyar baka, de a legnagyobb része szuronyát előretartva lelkes és elszánt „Hurrá”! „Előre fiúk”! „Adjatok nekik”! kiáltásokkal nekivágtak az ellenséges állásoknak. Délután két órakor kezdődött a rajtaütés és négy órakor már Borsódmegye legényei ölik halomra a szerbeket. A mieink fenn vannak a szerb sáncokon. Magyar 34-esek szaladgálnak a szerb sátrak között, tapossák a szerb hullákat és ütik a megmaradt ellenséget. Fut az egész szerb vonal hátra, ágyut, gépfegyvert, löszert mind otthagynak zsákmánynak. Nyolcvan-száz lépésről óriási golyózápor követi őket. Hullanak is, mint a nyulak. Végre eltűnnek. Ágyuink követik őket a messzeségben. Miénk a győzelem és a zsákmány!

— Szeretett Imre bácsi, még most is forr a vérem az örömmámortól. Nem tudok elég

gyorsan írni. Saját magam kis karabélyommal tizen-tizenkettőt lőttem agyon nyolcvan lépésről, amikor állásukba érve futásnak eredtek. Egyet puskatussal agyonütöttem. Zászlóaljunk sajnálatunkra 150 embert vesztett, köztük 50 a halott. Egy legjobb barátom Holz főhadnagy, mellélőve esett össze, de még van remény a felgyógyulására. En magam vittem öt ki a harcvonalból és utközben, míg a kötőzhelyre értem, négy szerb megtámadott bennünket. Kettőt azonnal agyonlőttem karabélyommal, a másik kettőt szuronyal rákrontott. En ezeket tizenöt lépésnyire bevártam; az egyiket fejbőlöttem, a másikat három-négy lépésre előtűnk fordítottam le a lábáról.

— A szuronyrohamnál szakaszommal éppen az ellenséges gépfegyverre rontottam. Ötvenhárom emberünkkel tizenhétel jutottam el az ellenséges állásba, de azért mentünk előre, mint a szél. El is értük a sáncokat. Iszonyu volt a verekedés. Utána jött a „Vertolungsfuer”! Lassan cleszndesültek a fegyverek, ellenségnek se híre, sem hamva. Iszonyu kép tárult elénk. Hullák egymásra torlóda, sebe sültek hánykolóda, ordítóda! Hátunk mögött, ahol előnyomultunk, saját bakáink hevernek sebesülten. Vér mindenfelé! Osszeszaggatott holttestek! Ágyuink iszonyuan széjjeltepték egyeseket az ellenség közül. Borzalom volt rájuk nézni. A jobb szárny egy darabig üldözi még a menekülő roncokat, mi pedig halomra rakjuk a hullákat. Lehetett vagy 200—300 halott és 300 sebesült.

A nagy harc után jött az igazi öröm. Először is a fényes győzelem miatt. Két ezredet egy és fél zászlóaljjal szétrombolni, nem csekély feladat és nem kis diadal. Hétszáznál több szerb megadta magát. Volt a foglyokon kívül 300 sebesült szerb is a kezeink között. A hadizsákmány óriási volt. Két gépfegyver, 3 koci tüzerlőszer, 28 láda gyalogsági lösz, 4 triader-táveső, 150 ép fegyver, 1 koci kötőzszer, 4 tiszt köpeny, téli bunda, 5—6 láda téli meleg ruha. 100-nál több sátorponyva, ládászámra huskonzerv és kenyér, 5 nyársra huzott juh és egy szekér az egész ezredirodával került kezeinkbe. Volt még több holmi is, de sok volna felsorolni; ásó, csákány stb.

— Ennél szebb győzelmet nem arathat egy zászlóalj! Boldog vagyok nagyon, mert magatartásomért és önként intézett rohamomért a zászlóaljam felterjesztett engem az „Armeekomendónak” zur Belobung und Dekorierung.

— A szerbek menekülése Kulán keresztül történt. Gosin Polje-nál megpróbálkoztak azzal, hogy új állásokat foglaljanak el. A mi csapatunk azonban a rendtelenségben visszavonuló szerb-montenegrói erőket nyomon követték és kényszerítették arra, hogy újabb súlyos veszteségek árán ezt a pozíciót is feladják. Bozanovic tábornoknak futva kellett menekülnie Visegrádon keresztül. Így tehát a szerb-montenegrói erőket a Drina másik oldalára szorítottuk és Bosznia keleti részét az ellenségtől megtisztítottuk.

Naptárhirdetők

szives figyelmébe.

Az Aradi Közlöny kiadóhivatala az előbbi évekhez hasonlóan az idén is diszesen illusztrált naptárt ad ki. Arra kérjük t. hirdetőinket, hogy feladni szándékolt hirdetésüket — annak megfelelő helyen való elhelyezése érdekében — ideje korán hozzánk juttatni sziveskedjenek.

Kémkedésre kiképzett orosz hadtest.

(Az ellenséges hadviselés ravaszágai.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 29.

Tegnap érkezett vissza Stryj alól egy sebesült honvéd-huszár főhadnagy, aki igen érdekes részleteket beszélt el arról, hogyan üldözték honvédeink és népfőlkelőkink a menekülő oroszokat messze be Galiciába és mennyire nehéz a mi helyzetünk az oroszok kémrendszere miatt. A főhadnagy közléseit az alábbiakban adjuk:

— Az uzsoki szoroson át az oroszok már vad futásba menekültek és csak hátrvédek próbáltak szembeszállni csapatainkkal. A vezénylő tábornok a többi hágón át előrenyomuló csapatainkkal párhuzamosan működve erős tempóban folytatta az üldözést, amely az oroszokat rendkívül megviselte, úgy, hogy csoportosan adták meg magukat. Stryj fölött már erősebb csapatok vonultak fel, amelyeket az orosz hadvezetőség Bukovinából rendelt fel, hogy az osztrák és magyar csapatok erős offenzíváját megakasztani próbálják. Azokban a harcokban, amelyeket az oroszokkal folytattunk, ismételtén bebizonyult, hogy hiányos felderítő szolgálatokat és az offenzív szellem gyöngeségét csakis kémszolgálatokkal tudják pótolni, amely valóban sok oldalú.

— Egy ízben magamnak is alkalmam volt meggyőződni arról, milyen furfanggal és elszántsággal dolgoznak az orosz kémek. Egyik ütegünk mellett, amely nagy pusztításokat vitt végbe az oroszok lövészárkaiban, gránát csoportot le, amely közvetlen közelemben, másfél méter mélyen feltúrta a földet. Amint egy pillantást vettem az üregre, egy drótszállat láttam meg benne. Természetes, hogy ki akartam kutatni ennek a sodronynak a rendeltetését és négy önként jelentkező huszárral sikerült is egy kutig vezetni a nyomát, amely lövészárkaink és ágyuink közt, a mi ütegünktől alig egy kilométernyire volt. A négy huszárral kötéllal leereszkedtem a kutba. Fogunk közé vettük a revolverünket és kézi villamoslámpával világítottam az utat. Közvetlen a víz tükre fölött egy üregre bukkantam, amely szobanagyságu nyílásba vezetett. Abban a pillanatban, amikor óvatosan beléptem az üregbe, egy markos legény rohant rám, akit azonban sikerült leterítenem. Utána még három, közülük ketten orosz katonaruhában rohantak ránk, legényeim azonban valamennyit ártalmatlanná tették. Az egyik, aki gyalogos altiszt volt, elmondotta, hogy itt már hetek óta berendezkedtek és telefonösszeköttetést létesítettek a maguk tüzértséggel. Így tudták elérni az oroszok, hogy — amíg le nem lepleztük ravasz eselüket — ütegeink ismételtén kénytelenek voltak pozíciót változtatni, mert az orosz gránátok és srapnelek folyton közvetlen közlünkben esaptak le.

— Természetes, hogy az oroszok találatkónysága egy ilyen tervben nem merült ki, hanem a legkülönbözőbb módon igyekeztek bennünket kikémlélni. A legnagyobb előnyük az, hogy egy egész orosz hadtest, körülbelül 30—40.000 ember van kémkedésre kiképzve s így ebben a tekintetben nehezen tudunk versenyezni velük. Csapatunk rendkívüli hősiességére és áldozatkészségére van szükségünk, hogy az oroszok agyaturiságát ellensúlyozni tudjuk. Rájövünk kémkedési fogásaikra, amelyek meglehetősen egyformák és így ártalmatlanná tesszük eleinte meglehetősen ravaszságait.

A német hadvezetőség irányítja a világháborút

— Anglia elhárított csapdái. — Az aise-i defenziva diadala. — A legközelebbi feladat: az orosz főerő leverése.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 29.

Egy olyan előkelő állásu egyéniség, aki a német nagy veréskar intencióit alaposan ismeri, egy hírlapíró előtt a következőkben vázolta a mostani háború jelentőségét és lefolyását:

— Ha majd utódaink ezer esztendő múltán a történelem távolában visszapillantanak, minden világesemény között, minden korszakalkotó mérkőzés fölött egyetlenegyét találnak, amely kiemelkedik mindenek felől: az 1914. évi háború. Ez az esztendő egyrészt tetőfokát jelenti annak a hatalmas technikai fejlődésnek, amelyet az utolsó évtized minden téren megteremtett, másrészt kiindulását jelzi egy új kultúrevolúciónak, amely egészségesebb politikai és szociális alapon nyugszik. Népvándorlás, hun-hódítás, Napoleoni hadjáratok sora, amelyek világot megingató eseményeknek tünnek föl a történelmi idők messzeségében, mivé olvadnak, zsugorodnak most össze, ha az 1914. év gigászi történéseit látjuk! Háromszázezer emberrel lépett át a német hadsereg 1870-ben a francia határon és ugyanakkora hadsereget állított ki Franciaország is. Ma a mozgósítás kihirdetését követő nyolcadik napon ötmillió fegyveres ember mozdult meg, hogy egymás ellen induljon. Most egyetlen ütközetben van akkora vesztesége a seregeknek, mint régen az egész hadjáratokban. 1870-ben a legnagyobb harcór: a gravelotte-i ütközet tízenkilométerre terjedt, ma pedig minden-untalan 300 kilométeres csata-frontokról hallunk. A porosz-francia háborúban a leghosszabb ütközet — Lifaine mellett 1871-ben — három napig tartott; ma az Aisne mentén tízszor három napja vívják a kemény harcot. Ezek az óriási arányok tükröződnek vissza a német hadvezetésben, amely a háború kezdetén magához ragadta az iniciatívát, kiválasztotta a legjobbnak talált csatamezőket és még is diktál az ellenséges erőeknek. Mi, akik az események forgatagában benne élünk, nem is tudjuk kellőképpen értékelni ennek az ellenfél akcióit kényszerítően diktáló erőnek a nagyságát és a győzelmi tudattal teli higgadságot, amely abban nyilvánul meg, hogy Németország egy stratégiaiul kedvezőbb felvonulási lehetőség biztosítására Anglia és Belgium haderejét félmillió emberre becslve vette számításba, holott ennek a felét sem állították ki az említett államok.

A történelem ítélete fényesen igazolni fogja azt a megfontoltságot, de igazolják már ma is a történetek és azok a bizonyítékok, amelyek az ellenség terveiről napfényre jutottak. A háborút megelőző diplomáciai tárgyalásokban, amelyeket Németország becsületes béketárgyalásoknak tartott, Anglia azt a titkos feladatot vállalta, hogy a lehetőségig elhuzza a háború kitörését és így késlelteti a német mozgósítást. Minden így nyert nap az orosz fegyverkezésnek és határookra irányuló csapatszállításnak jelentett számokban pontosan kifejezhető előnyt. Kétségtelen, hogy épen azzal tudott Oroszország Galiciába tulnyomó erejű csapatokat vetni, hogy Anglia barátságos békealkudozásait a hatalmak komolyan vették és nem tettek mozgósítási előkészületeket, míg az orosz vasutak ugyanakkor már szakadatlan áradatban zúdították a katonákat a határra. Gyorsan végrehajtható mozgósításunk fölényét így pusztán békeszeretettől elvesztettük és most fo-

kozott erőfeszítéssel kell a teljesen összegyűlekezett orosz seregeket megvernünk. Ha azonban így katasztrófális csapást mérhetünk az oroszokra, akkor minden orosz erőt megvertünk és az ellenség földjén nem áll utunkban több hadsereg, hadjáratunk gyorsabban fejlődhet be.

Anglia másik feladata az lett volna, hogy Németországot eltérítse a Belgiumon keresztül történő stratégiai felvonulástól és a német „aufmarchot” teljesen az elzász-lotharingiai határra szorítsa. Így azután a német sereg főnkadhatott a Belfort—Toul—Verduni hatalmas erőd-vonalon. És mialatt a mi seregeink ezzel az akadélyal küzdve tömörültek volna, addig a francia haderő főerege belga és angol csapatokkal kiegészítve besétálhatott volna Belgiumon és a nyíltan hagyott nyugati Németországon keresztül a német csapatok háta mögé. A német hadvezetőség higgadt elhatározása, amellyel megkezdte az offenzívát Belgium ellen, elhárította ezt a veszedelemet. Később századok múlva lehet csak kellőképpen értékelni ezt az elhatározást.

A kutató történelíróra vár a méltatása a másik nagy hadvezéri tettnek: az Aisne mentén elfoglalt nagy defenzív állás elfoglalásának is. Csatamezők egész során, gyors egymásutánban aratott győzelmekkel, Lüttich, Namur, Maubeuge erősségeinek gyors bevételével a német hadsereg felcsapatai a gyorsan visszavonuló franciákat üldözve szorosán Páris közelébe értek már, amikor a hadvezetőség nagy elhatározással megállást parancsolt. A feltartóztatlan előnyomulásban csapataink olyan mély oszlopokban vonultak föl, hogy a szállító oszlopok és tartalék-szállítások nem tudtak előrehaladni a csapatokkal megterhelt utakon. A legelől járó csapatok a bejárt vidéken rekvirálásból élhettek, de már az utánuk következő oszlopok kénytelenek voltak bevárni a messze mögöttük járó vonatesapattól előrehozott élelmiszereket és municiópótlást.

Ugyanekkor pedig jobban érezhetővé vált a régóta megkezdett orosz mozgósítás hatása. Keletporoszországban és Galiciában igen nagy orosz seregek vonultak föl, még pedig, az előre várt időnél sokkal gyorsabban. Ide tehát egész nagy hadsereget kellett küldeni.

A német hadvezetőség arra az elhatározásra jutott, hogy a főhadseregét megállítja az Aisne-nél és a nagyon elől járó csapatokat is erre a védelmi vonalra vonja vissza. Ennek a nagyarányú defenzív állásnak az elfoglalása három jelentős előnyt biztosított. Mindenekelőtt csapataink, amelyek hetek óta egymást követő támadásokban valóságos helegre-győzték magukat, így pihenőhöz jutottak, tartalékokat és pótlásokat kaphattak. Másodszor: most a franciákra hárult a támadás feladata és Poincaré, valamint Joffre mindenáron felszították is a támadásokat, amelyek háromszázezer sebesültjébe és halottjába kerültek a franciáknak. Végül pedig az aise-i defenzív-állások kiépítése lehetővé tette a németeknek, hogy arevonulók mélységét kisebbé tegyék és másodrendű csapatok segítségül vételével, egész seregeket szabadithassanak föl és vihesse nek más harctérre.

Egyesegyedül így vált lehetségessé, hogy egyidőben lekötve tartsuk a szövetséges fran-

cia, belga és angol seregeket, megostromoljuk és elfoglaljuk Antwerpent és mindezekon kívül tekintélyes számú hadteget szállítsunk az oroszországi harctérre.

Az aise-i defenzívával csaknem egyidejűleg határozta el az osztrák-magyar hadvezetőség is, hogy már messzire előrehaladt offenzívájából a Przemysl mögötti vonalra tér vissza. További előnyomulás és véres veszteséggel járó harcok esetén a szövetséges monarchia hadserege nem érhetne volna el mai kedvező stratégiai helyzetét. A megerősített Przemysl és a nehéz kárpáti terep ellen intézett orosz támadások orosz részről ugyanolyan veszteségekkel végződtek, mint a franciák támadásai az Aisne-nél. És az osztrák-magyar hadsereg kedvezően választott védelmi pozíciójából később sikerrel tudott támadni, előrejutni az előbb még fölényben levő orosz hadsereggel szemben. Ugyanez lesz a helyzet az Aisne-nél is, amint a francia balszárny helyzete teljesen kedvezőtlené válik.

Ezekre a tényekre való tekintettel teljesen lényegtelen, hogy Lengyelországban előnyomult csapataink eddigi állásukból, vagy egy új csoportosításból küzdenek-e meg nagy változott céljukért. Az oroszok ellen operáló német és osztrák-magyar csapatok mozgási szabadsága korlátlan. A legközelebbi jövő feladata az, hogy ezt a mozgási szabadságot úgy használjuk föl, hogy az orosz főerőt megverhessük.

Előléptetések az államvasutaknál. Az államvasutak novemberi előléptetési során az aradi üzletvezetőségénél a következő előléptetések történtek: *Justh Ferenc* üzletvezető-helyettes főfelügyelő lett. A IV. fizetési osztály 1. fokozatába került *Sziklai Artur* főfelügyelő. Az V. fizetési osztály 1. fokozatába: *Németh József* felügyelő. 2. fokozatába *Fényes Kálmán* felügyelő, szotyori *Nagy Zoltán* felügyelő; 3. fokozatába nagyszőlősi *Vécsey János dr.* és *Skuteczky Lajos* felügyelők. A VI. fizetési osztály 1. fokozatába *Reinheimer Gyula* és *Erdély Márk Ferenc* főellenőrök; 2. fokozatába *Szöke Rezső*, *Kovács József*, *Komlóssy Jenő* főellenőrök; 3. fokozatába *Fábián Gyula* főmérnök, *Karcsay Valér*, *Gersi József*, *Mohaupt József* és *Mold József* főellenőrök. A VII. fizetési osztály 1. fokozatába *Kuszál József*, *Mendlik Béla* ellenőrök, *Máthé József* mérnök, *Kuriatko Rezső*, *Demeter Károly* ellenőrök, *Fábián Gyula* mérnök, *Korilly Géza*, *Vértés Alajos* ellenőrök; 2. fokozatába *Gallov Rezső* ellenőr, *Raffay Sándor* és *Molitorisz József* mérnökök, *Martinovich Róbert dr.* segédtitkár, *Raab Lajos* mérnök; 3. fokozatába *Somogyi János*, *Sulecz Károly*, *Preisinger Jenő*, *Kerjész Fülöp*, *Pálfi József* Hubert, *Varga Elemér*, *Hamza Dezső* Árpád, *Fodor Károly*, *Friedrich János*, *Tucsek Lipót* ellenőrök, *Paskutz Antal dr.* mérnök, *Wagner Ambrus*, *Kuglis Dezső Pál*, *Soltész Rezső* ellenőrök, *Ötvös Aladár*, *Polgár Lajos*, *Takátsy Kálmán*, *Dorogi Lajos*, *Parecz László*, *Allodiatorisz Károly*, *Pfalz Emil* mérnökök, *Bindar Dezső* segédtitkár. A VIII. fizetési osztály 1. fokozatába *Rigler Kálmán dr.* fogalmazó, *Tallós Zoltán* hivatalnok, *Eltscher Károly* fogalmazó, *Szarvas Pál* mérnök, *Vanicsek Ferenc* mérnök, *Major Kálmán* mérnök; 2. fokozatába *Derzsi Pál* hivatalnok, *Keller Rezső* mérnök, *Dobiz Zoltán* hivatalnok, *Sztrajny Szilárd* mérnök. Végül a IX. fizetési osztály I. fokozatába szotyori *Nagy Zoltán* hivatalnok.

Százhusz orosz hadosztály ellenoffenzívája.

(A lengyelországi visszavonulás. — Elhárítottuk balszárnyunk átkarolását. — Katonai vélemény az új csoportosításról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 29.

A Pester Lloyd katonai szakértője a lengyelországi helyzetről a következőket írja:

— A mostani háború az első, amelyben modern tömeghadseregek állnak egymással szembe, amelyben soha nem sejtett óriási frontkiterjedések vannak és amelyben az utolsó fél-század minden technikai találmánya a legteljesebb mértékben érvényesül. Ennek a háborúnak tapasztalatait véglegesen még nem lehet megállapítani, de úgy nyugaton, mint keleten mutatkoztak már olyan jelenségek, amelyek maradandóknak tekinthetők.

Nem akarjuk ezuttal ismertetni az összes jelenségeket, amelyekből tanulságok vonhatók le; csak egy különösen karakterisztikus momentumra terjeszkedünk ki, amely az eddigi eseményekből nyilvánvalóvá vált és pedig arra a módra, amellyel a számbeli fölény érvényre jut.

Az a törekvés, hogy az ország minden rendelkezésre álló erejét egyszerre felhasználhassák, előidézte már a frontok óriási kiterjedését és minthogy minden küzdő fél megközelítőleg hasonló számú erőket igyekszik felvonultatni — előbb-e, vagy utóbb, az mindegy — sok részleges siker, illetve balsiker után olyan frontok keletkeznek, amelyeknél az erők kölcsönösen kiegyenlítettnek látszanak. Más szavakkal: a frontális támadások mindenütt meghiúsultak, mert a támadó fél esetleges számbeli fölényét mindig kiegyenlítette a defenzíva előnye. A támadónak a különösen kedvező körülmények következtében egyes pontokon elért sikereit sohasem lehetett kihasználni, mert különben a front többi részei a frontális harcban hatástalanul állva maradtak volna. Sok, igen sok csapat vérzett el hiu bravurvállalkozásokban és vak támadásokban. E balsikerek hatása a csapatok minden hősiessége ellenére az volt, hogy az esetben, ha még felesleges, vagy újonnan felvonultatott erők állottak rendelkezésre, a most teljesen kifejlesztett csatafront átkarolásának régi és kipróbált módszeréhez folyamodtak. Az átkarolással fenyegetett ellenség természetesen azonnal elhárította, hogy a fenyegető átkarolást elkerüli azzal, hogy frontját megfelelően meghosszabbítja. De ha nem voltak kéznél a meghosszabbításához szükséges erők, úgy egyszerűen az önkéntes visszavonulást választotta és így kerülte el az átkarolást. Ez a módszer elölrünk már ismeretes. Oroszország elleni háborunkban kétszer használtuk és mindig az oroszok látták kárát. Először Keletporoszországban, a gumbinnyi csata után. A német vezérkar akkor azt jelentette, hogy bár a csata győzelmesen folyt le, Narew felől az oroszok erős megerősítéseket kaptak, s így a németek kénytelenek voltak újonnan csoportosulni. A már aggódó világ egy napon aztán meghalotta az új csoportosulás eredményét: a tanenburi és az insterburgi csata volt, amelynél százötezer oroszot fogtak el és százötvenezret kergettek a mazuri tavakba. A második új csoportosulást a mi hadseregünk vitte végbe a második lembergi csata után. Akkor azt jelentették, hogy csapataink kedvezőbb területen gyülekeznek. És mire ez megtörtént, az orosz hadsereg sietve megkezdte az általános visszavonulást. Az új csoportosulásnak tehát bizalomkeltő csengése van és harmadszor is csak előnyt és diadalt fog hozni az

egyesült német-osztrák-magyar hadseregnek. A nyugati harctéren is találunk példát a visszavonulásra. A németek Párisból Noyonig vonták vissza a jobb szárnyukat, hogy a szükséges megerősítéseket megkaphassák, de akkor azután szilárdan megállottak, a szövetséges seregeknek minden átkarolási kísérletét meghiúsították, és most már a szövetségeseknek kell mindent megtenniük, hogy ne karolják át őket.

A jelenlegi háború tanulsága tehát az, hogy a frontális támadás nem vezet döntéshez, a számbeli fölény hatásosan csak az egyik szárnyon érvényesülhet, mint átkarolás, de a míg az ellenség meg tudja hosszabbítani a frontját, vagy megfelelően visszavonhatja, addig az átkarolás hatása sem vezethet döntéshez. Mi az, ami a döntést előidézheti és miáltal érhető el — ez még a jövő titka.

Ez általános tájékoztatás alapján az orosz-lengyelországi események könnyen megérthetőek, mert tökéletesen egyeznek a fentebb említett példákkal. Október hónap első napjaiban az egyesült német-osztrák-magyar erők megkezdtek az offenzívát a Lodz—Piotrkow—Jedrzejew—Opatowice—Tarnow—Grybow vonalból. Az offenzíva nagy irányai Varsó, Ivanogrod, Sandomierz, Przemysl.

Az oroszok a gródek—rawaruskai csata után szeptember hónapban csak Wislokáig nyomultak előre Galiciában, mert egész operációs tervüket megzavarta új német erőknek a felvonulása Orosz Lengyelországban. Kényszerítették őket, hogy offenzívájukat feladják és egészen új gruppirozást hajtsanak végre. Ez az új csoportosulás a Visztula és a San mögött történt, Varsótól le a Kárpátokig, miközben természetesen defenzívában kellett maradniuk.

A német-osztrák-magyar offenzíva gyorsan és energikusan haladt előre, az összes orosz hátvédeket megsemmisítették és a mi csapataink elérték, sőt részben át is lépték október közepéig a Visztulát és a Sant.

Csak ekkor, vagyis október közepén, készült el az oroszok új csoportosulásukkal és megkezdtek ellen-offenzívájukat. A Visztula—San vonalon Galiciában álló főerejükön kívül még a Njomen-hadseregekből való jelentékeny erőket az újonnan érkezett kaukázusi, szibériai és turkesztáni hadtesteket, továbbá valószínűleg az augusztusban behívott 1914-es évfolyamot, körülbelül 600,000 embert koncentráltak. Mintegy százhusz hadosztályra tehető ez az erő. Ez az óriási tömeg számbelileg természetesen jóval túlsúlyban van az egyesült német-osztrák-magyar sereg felett.

Az orosz ellenoffenzíva nyolc hadtest vehemens támadásával kezdődött Ivanogrod körül és attól északra. Ezeket a támadásokat mind véresen visszaverték. Akkor nagy lovas-harcok következtek Szechaczewnél, Varsótól nyugatra, ahol az orosz lovaság súlyos veszteséget szenvedett és kénytelen volt visszavonulni.

Ez idő alatt a németek Varsótól tizenöt kilométernyi távolságig nyomultak előre és a Blonie—Piasecno vonalon állottak. Ekkor következett az orosz ellenoffenzíva a Visztulán át Varsótól nyugatra és délre. Az oroszok északról Szechacev és Blonie felé nyomultak előre

és a német balszárnyat fenyegették; majd Gora Kalwarján át Piasecno-ra és Kozienicón át Radom irányába törtek. Az oroszok ezt az ellenoffenzívát kolosszális tulerejükkel hajtották végre, mégis mindenütt megállott, mert a német-osztrák-magyar csapatok phalanxját nem tudta megrendíteni. A számbeli fölény mindazonáltal érvényre jutott. A Szechacew—Blonie közti területen a német balszárny nem volt elég erős és minthogy hirtelenében nem voltak kéznél elegendő erők a front meghosszabbításához, hogy az átkarolást elkerülje, Skierniewicére vonult vissza. De így a Visztula fronton álló seregeink veszélyes oldalállásba jutottak és tanácsos volt ezért a balszárnyhoz igazodni. A frontnak illetően visszavonulásával a német-osztrák-magyar seregek elkerülték az oroszok fenyegető átkarolását és valószínűleg a Plock—Skierniewice—Radom—Sandomierz vonalon helyezkedtek el.

Ez az új helyzet egyrészt biztosítja nekünk azt a lehetőséget, hogy frontunkat meghosszabbítsuk, másrészt az új, magunk választotta vonalon az oroszoknak oly nagy emberáldozatot okozhatunk, hogy ez együttvéve a Visztula vonalon halottakban, sebesültekben és foglyokban való veszteségeikkal, számbeli túlsúlyukat a mi javunkra döntően csökkenteni fogja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET

Színházi műsor:

Péntek: Tündérlaki leányok. Szondroy M felléptével. — A.

* A színház hírei. A népfelkölök, énekes bohózat, amely november 1-én, vasárnap este kerül színre, teljesen készen várja az előadást. A darab nem a mostani háborút tárgyalja, hanem a rezervisták nagygyakorlatát a legmulattatóbb formában. A komikus rezervisták lesznek Gyöző (Kohu Mór), Járay (Cinego báró), Dally (Látrányi), Herold (Pufók), Varnay (Gracster). Az énekesnő szerepét Pataky Vilma játssza. — A doktor ur. Molnár Ferenc kiváló vigjátéka, amely Aradon még nem került színre, először kedden, november 3-án kerül színre.

* A Vörös Kereszt estélye. Weil Magda, Dionzl Ozkár és Pekár Gyula országgyűlési képviselő közreműködésével rendezett jótékonyestű Vörös Kereszt-estély november 8-án lesz a Kulturpalotában. Jegyek Schorhag H. és fia cég üzletében kaphatók. Helyárak: 4, 3, 2, 1,50, 1 korona és 50 fillér. Felfűzetéseket közönnyel vesz és hirtalpig nyugtáz a Vörös Kereszt.

* Az aradi hősök emlékezte az Apollóban. Halottak napjának kegyeletes ünnepét ezidén ezer és ezer frissen hantolt sírdomb tetszi borongósabbá. Elhullott fiatal véreink felő száll bánatos lelkünknek minden visszaemlékezésére. Kegyeletesen emlékezik meg az Apolló-színház is a szomorú ünnepen azokról az elcselt hősokról, akiket a magunkénak mondhatunk. Az elesett aradi hősoknak a portréjai jelennek meg majd halottak napján az Apolló-vásznán, hogy a visszaemlékezés ünnepén még egyszer lelkünkbe zárhassuk arcuknak nemes vonásait.

* A legújabb háborús aktuálítások az Apollóban. (Henny Porten vendégszereplése.) Tartalomban gazdag műsort mutatott be ma az Apolló-színház. Henny Porten, az ünnepelt mo-zistar játszik meg egy hozzá illő, stílusos szerepet A „dörögnek az ágyak” című háborús drámában. Henny Porten megjelenése mindig kedves a publikumra nézve a most kétszeresen az, hogy a háború milliója veszi körül a nagyszerű darabban. A műsorok van egy rendkívül ötletes bohózata: Még a hold is mosolyog. Ennél ragyogóbb humoru vigjátékot aligha produkált a kinematográfia s a darab szűz-sége nem az olesó szellemességre van építve, hanem a legfinomabb eszpri ömlik végig az egész bohózatban. A publikum hangos kacagása kísérte a darab bemutatását. Pénteken ugyanaz a nagyszabású műsor kerül vetítésre az Apollóban érdekesítő háborús aktuálításokkal bővítve. A nagy háborúnak sok jelentős epizódját mutatta be az új sorozat.

Anglia lakossága menekül Londonból.

— Calais elfoglalják a németek. — Véres harcok az Északi tengerparton. —

Anglia védelemre rendezkedik be. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin—Rotterdam, október 29.

Calaisbe jutnak a németek.

Koppenhága. (Táviroda.) A németek nemcsak Dyxmuiddennél, hanem attól délre is átlépték az Yser csatornát. Dyxmuidentől huszezer német katona előnyomulása négy napja tart.

Calaisi ut a németeké.

A világtörténelem legvéresebb csatája.

Rotterdam: A szövetségesek Ypern és Rousselaere között elkezdett ellentámadásba mentek át. Ostendei utasok mesélik, hogy a Dixmuiden mellett folyó csata egyre hevesebbé válik. A hajógyuk és a parti lövegek dörgése szakadatlanul tart. Ostende tele van sebesültekkel, köztük számos angol, belga és francia katona van. A parti töltésekről a németek nehéz ütegeikkel lövöldözik az angol hajókat, amelyek a német ágyutüz elől elmenekülnek. A sok homokzátany miatt a nagyobb hajók nem tudják megközelíteni a partot.

A németek már több ízben átkeltek az Yseren, de az ágyu- és gépfegyvertüz, meg az ellenfél szuronyrohama ismételtén visszavetette őket. Döntésről ezideig még nem lehet beszélni. Az Ysernél és Flandriában Dixmuidentől Ypernig még makacsul és vadul hullámanak a harcok, amelyek vadságban, vérességben és emberáldozatokban felülmulják a Maas és a Nothe folyók mellett lezajlott ütközeteket is. A tengerrel szakadatlanul hullik a gránátok tüzes esője és hidakat rombolva, a sánc- és futóárkok legénységében irtózatos pusztítást végez. Nem kisebb az a pusztítás sem, amelyet a német ágyuk okoznak az ostendei és nieuportti partokról. Angol katonák tömegesen fuladnak a tengerbe. Itt Flandriában borzalmas áldozatokat követel a háború és állandóan új és új csapatokat hív a harcra. A sebesültek száma óriási.

Páris. (Rómán át.) A Liberté írja: A bal-szárny jobboldalán Niuport környékén a csata hallatlanul heves volt. A belgák, akiket az angol flotta támogatott, rendkívüli erőfeszítéseket tettek, hogy megálhassák helyüket s igyekeztek mindent megtenni, hogy Dunquerque felé vissza tudják nyomni a németeket. Belga sebesültek beszélik, hogy a tenger fővényes partjaira a hullámok százával vetik az elesett katonák holttestét. (Táviroda.)

Gyávasággal vádolják a franciákat.

Bécs. Párisból érkezett jelentés szerint a francia kormány a Párisban nagy olvasottságnak örvendő „A. B. C.” című spanyol lap megjelenését betiltotta. A betiltásra a lapnak a jelenlegi háborúval összefüggő megjegyzései szolgáltattak okot. Október 4-iki számában a spanyol lap ugyanis gyávasággal és fegyelmentlenséggel vádolja a francia hadsereget. Ugyanabban a számában azt a francia táviratot, amely azt állította, hogy a franciák megsemmítették a porosz gárdát, azzal a megjegyzéssel kíséri a lap, hogy a franciák ellenségeiket nem a csatatéren, hanem a táviradhivatalon semmisítik meg. Október 11-iki számában Poincarénak „nevetséges” manifesztumáról és György király „groteszk” proklamációjáról van szó. Ugyanabban a szám-

ban megállapítást nyert, hogy a franciák a németek elől rendetlen futásban menekültek és hogy az angol és a francia sajtó infámis hazugságokat terjesztenek. A spanyol lap végül kijelenti, hogy a német nemzet mindig kiváló békeszeretettel volt eltelve és hogy csak a béke után és munkája sikere után áhítozik.

A francia lovasság csődje.

Berlin. Genfből jelentik: Párisi lapok tudósításaiból kitűnik, hogy a francia lovasságot teljesen értéktelennek és tehetetlennek tekintik. A lapok azt állítják, hogy a lovasság csakis mint lovasított gyalogság tud értékes eredményeket elérni; a Kavalleria, ellentétben a német lovassággal, teljesen csődöt mondott.

A bátor belga király.

Koppenhága. A Nationaltidende jelenti Hazebroükből: Amikor Albert belga király az ellenség erős tüzelése közben a csatamezőre ment, vezérkara arra kérte az uralkodót, hogy vonuljon vissza a veszélyeztetett területeiről. A király azonban így válaszolt:

— Hazámnak az én életem sem lehet értékesebb, mint az önöké. Itt van a helyem a csatatéren.

Londonból menekülnek a polgárok.

Rotterdam: Számos londoni polgár vagyonával együtt, németektől tartva, Edinburgba szökök. A más-kor télen bezárt skót fürdőket sebesültek ellátására használják. (Táviroda.)

Anglia védi a partjait.

Amsterdam: Londonon kívül valamennyi észak-tengeri angol kikötőt megerősített helyeknek jelentették ki és védelmi állapotba helyezték. (Táviroda.)

Elsülyedt angol hajó.

London. A Manchester gőzös Írország közelében aknába ütközött, elsülyedt. A kapitány és 13 ember vízbe fullt, 30-at megmentettek.

Lisszabon — 600 embere.

Lisszabon. A flottatartalék összes osztályait behívták. 600 ember november elején megy Angolába az expedíciót megerősíteni. (Táviroda.)

Terjed a bur felkelés.

Rotterdam. A délafrikai felkelés terjedőben van. Devett tábornok esatlakozott Beyer és Maritz tábornokokhoz, és csapatokat szerveznek az angolok ellen.

London. Délnyugat-afrikából érkezett hírek nyugtalanítók. Devett tábornok Botha ellen állást foglalt. A felkelő burok több magasrangú angol hivatalnokot elfogtak.

Fokváros. Botha tábornok Bayer tábornok híveit megverte, nyolcvan embert elfogott. (Táviroda.)

Barza Simon ezredes

Kitüntetései.

(Vaskorona-rend a házi ezred vitéz parancsnokának. — A VII. hadtest hősiességének királyi elismerése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 29.

Harctérről beteges és sebesülten hazakerült tisztjeink hiteles közlései alapján többször megemlékezett az Aradi Közlöny azokról a vitézi kemény harcokról, amelyeket háziezredünk derék katonái az északi harctéren végigküzdöttek. Hősiességgel harcoltak mindig az aradi katonák és nehéz feladatokat erős veszélyekkel szenvedve oldottak meg. Kitűnt az ezred már a Lemberg utáni prodeki ütközetben és most csapataink új csoportosítása után ismét bátran és eredményesen küzdött azon a helyen, ahová recdeiték.

Háziezredünk hősiességeinek első és örvendetes elismerését, jutalmazását jelenti ma a hivatalos lap, amikor a harctér hőseinek osztott királyi kitüntetések sorában közli, hogy az uralkodó barnhoffti Barza Simon ezredesnek, a 33. gyalogezred parancsnokának az ellenséggel szemben vitéz magatartása elismerésül a vaskorona-rend 3. osztályát a hadiékítménnyel díjmentesen adományozta.

Barza ezredes kitüntetését őszinte örömmel fogadják Aradon, ahol rövid itt tartózkodása ideje alatt máris sok szeretettel és azimpatiával találkozott a nagyképzetségű, komoly ezredparancsnok. A hadbavonulás óta maga az ezredes is szeretettel emlékezett meg Aradról és a harctérről az Aradi Közlönyhöz küldött sorában szép szavakkal írt azokról a napokról, amikor még ideháza volt alkalma velünk és a város polgáraival együtt dolgozni a nagy ügy érdekében. De örömmel és büszkén veszik a kitüntetés hírére a vitéz harminchármasok is, akik csak most a háborúban ismerték meg teljesen új ezredesüket. Barza Simont Tobis Ferenc ezredes felmentése után június elején nevezte ki a király és június 22-án vette át az ezred parancsnokságát. Alig állt egy hónapig az ezred élén: már megjött a mozgósítási parancs és tisztjei, katonái már a hadiállapot alatt, a harmezőkön ismerték és szerették meg parancsnokukat. A galíciai harctéren Barza ezredes megbetegedett, de egészségi állapota most már helyreállt és a királyi kitüntetés ismét csapatjánál találja.

A most kitüntetett hős tiszték között van Fial-Griessler András gyalogsági tábornok a hetedik hadtest új parancsnoka is, aki az ellenséggel szemben eredményes magatartása elismerésül a Lipót-rend hadiékítményes közp-keresztjét kapta. Ez a kitüntetés azt jelenti, hogy az új hadtestparancsnok, aki a háború dúló esalái közepette vette át a temesvári hadtest vezényletét Meixner Ottó gyalogsági tábornoktól, rendbehozta és sikerre vezette az addig sokat szenvedett és nehéz helyzetekbe sodort hadtestet.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható)	— 151
mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

Foglalja le a kormány a gabonát.

(Az élelmiszer-visszaélések ellen. — Értékelés az aradi Kamarában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 29.

Az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara elnöksége ma délután 4 óra gyűlésre hívta össze a Kamara ama bel- és levelező tagjait, a kik a gabona és élelmiszer kérdése iránt különös érdeklődést szoktak tanúsítani. Az értekezleten Ottenberg Tivadar udvari tanácsos elnökolt; előadóként Varjassy Lajos dr. szerepelt; a jegyzőkönyvet Bolgár Lajos vezette.

Ottenberg udv. tan. megnyitójában kifejtette, hogy olyan probléma fölött fog most az értekezlet vitatkozni, amely ugyyszólván az egész világot foglalkoztatja a jelen pillanatban. Ez: a gabona és élelmiszer árának kérdése. Az elnök ezután magvas beszédben világította meg ezt a fontos ügyet, előadása végén elmondotta, hogy különös aktualitással bír ez a kérdés már azért is, mert Arad város közgyűlése tegnap elhatározta, hogy az élelmiszer árszabályozásának ügyében a kormányhoz intézendő feliratára vonatkozóan kikéri Kamaránk véleményét. Ezután bejelentette, hogy Goldschmidt Sándor beltagtól és Hartmann János levelezőtágtól a gabonaárakra vonatkozóan indítvány érkezett az elnökséghez.

Varjassy dr. indítványára ezután az értekezlet először a kenyérmagvak (gabonanemű) árával foglalkozott. A kérdéshez a következők szóltak hozzá:

Steiner Ferenc szerint feltétlenül és sürgősen kell a kormánynak cselekedni; a gabonát rekvirálni kell és a gabonaárakat a németországiakéval egyezően kell a kormánynak megállapítani. — Goldschmidt Sándor szerint még nem érkezett el az ideje az ármegállapításnak, mert a kormánynak először a készletek megtartásáról kell gondoskodni. A kormány tegeye lehetővé, hogy a külföldről minél több gabona jöjjön be és a Máv. önköltségen szállítsa a gabonaneműket. — Mülek Lajos dr. a fogyasztó közönség nevében jelenti ki, hogy egyesek visszaélnék a helyzettel és a közönséget kihasználják. Ami most történik, az közgazdasági katasztrófát idézhet elő. A kormánynak karhatalommal kellene lefoglalni a gabona-készleteket.

— Temesváron hallottam — mondta Domány József — hogy a kormány már összeiratja a gabonát az országban.

— Karhatalmat kell alkalmazni!

— Kényszeríteni kell a tulajdonosokat! — hangzott itt is, ott is.

Adler Andor: Előgtétőlül szolgál nekem, hogy itt ugyanazokat hallom, amelyeket én tegnap a város közgyűlésén tegnap hangoztatam. — Ezután hosszabb beszédet mondott, amelynek konkluziója ez: a kormányt föl kell kérni, hogy a gabonák rekquirálása után szabja meg azok maximális árát.

Az értekezlet ezután még az elnök hozzájárulása után kimondotta: — a Kamara fölir a kormányhoz és átír a városhoz olyan értelemmel, hogy a kormány a kenyérmagvak rekquirálásával állapítsa meg a maximális árakat, de az ármegállapításnál kérje ki a Kamarák véleményét. Szükségesnek tartja továbbá a gabonaneműek behozatalánál a jelentékeny refakciákat.

Ezután áttértek

az élelmiszerek ára.

Mülek dr. konstatálja, hogy Arad az ország egyik legdrágább élelmiszer piaca. Java-

solja: irjon föl a kamará a kormányhoz, hogy az hatalmazza föl a hatóságot az élelmiszerek árának maximális megállapítására.

Adler Andor szerint a drágaságnak a nagy kivétel az oka. Csak a kivétel megszorításával lehetne a bajon gyökeresen segíteni, azonban Németországra való tekintettel ezt kívánni nem lehet. Ezután rámutatott a gyárosok káros kartell-politikájára s végül javasolta: mondja ki az értekezlet, hogy a nem kivételi élelmiszekre vonatkozóan kérje föl a Kamara a kormányt, hogy országosan szabja meg az árakat. — Ezt az értekezlet elfogadta.

Az értekezleten megjelentek Ottenberg Tivadar udvari tanácsos elnöklésével: Adler Andor, Bing Hugó, Deutsch I. Mór, Endre Géza, Goldschmidt Sándor, Domány József, Hönig Ottó, Lócs Rezső, Leopold Zsigmond, Mátyás Jenő, Müller József, Mülek Lajos dr., Probst Mihály, Steiner Ferenc, Steigerwald Alajos, Sebassy Ferenc, Sófaly György.

Harcok dél Galiciában.

— Az augusztowi német offenzíva. — Csak a Pruth körül. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest, október 29.

Az északi hadszíntér déli felén: Galiciában Przemysl előtt és onnan keletre harcoló erőink ép az orosz erők eltolódása folytán némiképp tehermentesítették, így itt az utolsó napokban is jelentékeny előhaladást tettünk s a San folyó alsó folyásánál és Jaroslau körül makacs orosz támadásokat ismét elég könnyen vetettünk vissza, ami pozíciónk előnyös voltát bizonyítja.

Ennek bizonyossága az is, hogy lapunk első oldalán közölt hivatalos jelentés szerint, az oroszoknak Turka irányába intézett támadásait visszavertük. Az oroszok, hogy jobb szárnyunk erős átlásfoglalása és sikeres támadásai által veszélyeztetett balszárnyukról úgy akarták csapatainkat lerázni, hogy a Kárpátok irányába intéztek támadásokat.

Csaták Sambor Jaroslau közt.

London. A Timesnek jelentik Had Völinskből október 26-án: A nagy orosz csata, amely a Sambor-San-Przemysl és Jaroslau vonalon folyik, egyike a legjelentősebb háborúknak. Az ügyük a szűk és a hulló folyók. Minden fronton körülbelül tíz óra óta rendkívül vad harc folyik, éjjel napot szakadatlan tüzeléssel töltnek a csapatok. Az eredmény hi nem is lesz végleges, mindenesetre igen nagy jelentőségű.

Orosz jelentés az ivangorod körüli csatáról.

Pétervár. (Rómán át.) A pétervári távirati ügynökség jelenti: A Radom és Ivangorod közötti területen gyakori csaták vannak. Mint már jelentettük, az arcvonal élen és előrsi szolgálatban a "magyarászki huszárak" küzdöttek, de úgy látszik, az igen hosszú front egész vonalán nem tudták felállítani őket. A harcok azért oly elkeseredettek, mert az osztrák-magyar sereg katonái halálos áldozatokat hoznak. Oly hősiesszen harcolnak és oly elszántan, hogy sokszor csakis ezzel dönnék el a csatát. (Bud. Tud.)

Varsó bombázása.

Milánó. (Cenzurálva.) Varsóból érkezett jelentések szerint ellenséges aeroplánok bombázták a várost. A bombázásnak csupán az utóbbi két nap alatt 206 ember esett áldozatul, közöttük 9 katona. A halottak száma különben igen nagy. A sebesültek között különösen gyermekek vannak nagy számmal.

Mit jelent az augusztowi offenzíva?

Róma. A német vezérkar október 25-iki jelentéséhez, amely szerint a németek megkezdtek az offenzívát Augusztow elő, a Corriere della Sera a következő érdekes megjegyzést fűzi: Augusztow néhány kilométerre a kelet-porosz határtól, egy derékszög centrumában fekszik, amelynek egyik szárnyát észak felé azok az orosz csapatok képezik, melyek Suvalki kormányzóságban állanak. A másik szárny dél-nyugat felé a Lengyelországban küzdő orosz csapatokból és erődítményvonalból áll. Az Augusztow elleni offenzíva összefüggésben állhat a Varsótól nyugatra felállított németek helyzetével, akik az orosz túlerő nyomása alatt visszavonultak. Ha a németeknek sikerülne az orosz hárévonala Augusztownál áttörni, a Suvalki kormányzóságban levő orosz csapatok elvolnának vágya a főerőtől, a németek pedig hátukba fenyegethetnék az oroszokat Lengyelországban, közvetve segítve ezzel azokat a német haderőket, melyek Varsó előtt kénytelenek voltak visszavonulni. (Táviróda.)

Harcok a Pruth körül.

Bécs. (Cenzurálva.) Csernovicből idénkor jelentések szerint a harcok a Pruth körül folyamatban vannak és csapataink folytonos hátrálásra kényszerítik az oroszokat.

Boccancea polgármest, aki Csernovicnek csapataink által való megszállása előtt inon elmenekült, az oroszok nem engedték át a határon, mire Romániához fordult. A katonai parancsnokság a csernovici községtanácsot feloszlatta és dr. Norstot nevezte ki Csernovic kormánybiztosává. Mellé Kampelmacher és Korintinski volt községi tanácsosokat rendelték ki.

Berchtold gróf cáfoló távirata.

Róma: A cs. és kir. osztrák-magyar nagykövetség Berchtold gróftól táviratot kapott, mely a harctér mai helyzetével kapcsolatban néhány példáját felhossa annak, hogy az entente sajtója milyen tudósításokat közöl a háborúról október 13-án, amikor megkezdtek a támadást Marika mellett, a franciák elhittették, hogy a mi megvert csapataink negyven kilométernyire nyugatra helyezkedtek el Przemysl-től. Ugy látszik, hogy az oroszok sincsenek jobban informálva saját dolgukról, mint szövetségeseik. Ezen utóbbi orosz hivatalos jelentések egyike kijelenti, hogy a veszteségeket, melyeket Przemyslnél szenvedtek, mi épen százszorosan nagyítva tüntették fel, pedig Ratko Dimitriov tábornok sem hiszi, hogy nem vesztett többet 400 embornél. Rendkívül jellemző a varosi kormányzóság egyik felszólítása is. Meg akarja nyugtatni a lakosságot, biztosítván, hogy Ausztria-Magyarország a pénzhány miatt nem tudja tovább nyújtani a háborút ennél a hónapnál. Ime, ezek az eszközök, amelyekel ellenségeink ellenünk használnak.

Méddig tart a háború?

Kopenhága: A pétervári Russky Invalid jelenti: Most már bizonyos, hogy a keleti harctéren egész télen át nem fog megszűnni a háború és még tavasszal is fog tartani a küzdelem. Hogyba váratlan komplikációk nem hátráltatják az eredményt, akkor a vezetőkör véleménye szerint a háború kitörésétől számított egy év alatt ér véget. (Ez a számítás egy kissé egyoldalú, mert talán az egyesült német-osztrák-magyar hadvezetőségnek is lesz beleszólása dologba.)

Elesett és hadifogságba került tisztek. A hivatalos veszteség-kimutatás 38. száma szerint a következő tisztek haltak hősi halált: Alpi Frigyes százados 53. gye. Bakos Bertalan tart. kadét 66. gye. Bartsch Arthur tartalékos kadét 39. gye. Bauer Ottó százados 66. gye. Gellért Károly százados 53. gye. Grünberg László tart. hadn. 2. gye. Kallab Frigyes tart. hadnagy 66. gye. Kogler János százados 39. gye. König Adolf főhadnagy 39. gye. Mayerhoffer Géza főhadnagy 18. ágyusezozred. — Schinsky Ágost főhadnagy 39. gye., Schmidkuz Arthur főhadnagy 66. gye., Schnurmacher Lajos tart. kadét 66. gye., Wetzengel Gyula százados 2. gye. Welterschütz János tart. kadét 39. gyalogezred, Zahora Ferenc százados 2. gyalogezred. — Hadifogságba a következő tisztek kerültek: Banos József őrnagy 66. gy. e. Fischmann SÁ-

musai dr. tartalékos hadnagy 66. gy. a. Kádás Lajos dr. ezredes 66. gy. a. Mandel Mária tartalékos segédorvos 66. gy. a. Pfeiffer Imre százados 71. gy. a. Tomkó Gyula tartalékos zászlós 68. gy. a. Unger Samu hadnagy 71. gy. a.

Miről álmodik

a legutolsó komitáci?

(Tengeri fürdő Abbáziában és vízi Párisban.)

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 22.

Kelet-Boszniából, mint ezt Potiorek tábornok tegnapielőtti jelentése mondta, kivertük a hetért szerb és montenegrói seregek maradványait és átkergettük azokat a Drinán. Kelet-Bosznia tehát megvan tisztítva. Miképen adja ezt be a nisi főhadiszállás a semleges külföldnek? Igen tanulságos az a felelet, amelyet a külföldi sajtóban található közlemények adnak. Hangos győzelmi híreket még a nisi hazugságyár sem merészelt terjeszteni akkor, amikor a szerb és montenegrói csapatok örült futásban menekültek. Nem, ennyire nem voltak vakmerők a szerbek, ámbár ezen a téren, mint a mult tanúsítja, már elérték a rekordot. Új taktikát követnek. *Elismerik a futást, de a montenegrói testvéreket teszik érte felelőssé.* Ezeknek nincs tudósítói irodájuk és ezért az ő rovásukra lehet hazudni. Épületes olvasmány, ahogy a boszniai futást a külföldnek feltárlják. Két nisi sürgöny intézi el az ügyet:

Nisből táviratozzák október 28-án: Október 21-én harc fejlődött ki az egész boszniai fronton. Szerb és montenegrói csapatok vettek részt. A szerbek minden támadást visszavertek és kétszáz foglyot ejtettek. De az ellenség erős támadásai miatt a montenegrói csapatok kényszerülve voltak állásaikat hátrább helyezni.

Tehát a montenegróiak vonultak vissza. Nem a szerbek, hanem a montenegróiak. — Így volt az első beismerés. Ezt követte október 24-én a második sürgöny. Így szól:

Miután a szerb csapatok Boszniában egy ütközetben az ellenségnek tetemes veszteséget okoztak, visszavonultak ők is a délen operáló montenegrói csapatok visszavonulása következtében még pedig a Visegrádtól keletre levő állásokba.

Ezeket a beismeréseket olvasva bizonyára igen jól eső nevetést okoz majd egy levél, amelyet a párisi Temps közöl október 19-iki számában és amelyet egy a harctéren levő szerb írt párisi barátjának. A humor ma igen értékes dolog és ezért közöljük a levélnek a következő passzusát:

„végre győztünk az egész vonalon és mélyen bent vagyunk Boszniában, néhány kilométernyire Szerajevótól...! Még a tél beállta előtt Raguzában és Abbáziában megfürdünk a tengerben. Szükségünk lesz a fürdőre eme háború után, hogy csinosan jelenhessünk meg Párisban. Páris, Páris! Ez a legutolsó komitációnak álma is.

Nem bájos ez? Most már legalább tudjuk, hogy a derék szerb nép eddig miért nem beosult valami sokra a fürdő. Pont Raguzában és Abbáziában akarták az első fürdőt venni, a szerb tengerben, az új szerb tengeri fürdőben. Ezért csepeg a piszok a Magyarországra hozott szerb foglyokról. Minthogy szerinte foszlott a szerbek tengeri álma, a piszok megmaradt továbbra is. Ha pedig a legutolsó komitáció is Párisról álmodik, akkor kívánatos, hogy a derék franciák minél nagyobb ismerettségbe kerüljenek eme szövetséges estvérvükkel.

H I R E K

Aradmegyei gazdálkodó hősi halála.

(A bajtársi hűség áldozata)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 22.

Egy magyar baka utolsó irása.

— Édes jó anyuskám, most jövök hozzátok, hosszú messze utról, vigam masirozok; szép a magyar baka, midőn masirozik, hogy szép hasáért vért feláldozza. Itt van a pillanat, most ezt meg kell tenni, gyáva katonának nem szabad most lenni, szégyen a magyarra, ha gyávaságát mutatja, hős vitáson törjön a montenegrói hadra. Isten segítse a mi magyar hadseregünket, hogy diadalt arasson a magyar nemzetnek. Isten veletek, édes anyuskám.

Egy fényképes levelezőlapra volt ez írva, a fénykép daliás természetű szakaszvezetőt ábrázol, azt, aki írta. Kívül a címzés: Fekete Istvánné urnónek részére Kispereg, Aradmegye Magyarországra.

Könyvet és gyötrő bánatot hozott ez a fénykép Fekete Istvánnak, mert egy levél is volt mellette, amelyben ez állott:

— Szomorú szívvel és legmélyebb részvétnyilvánítással tudatom, hogy Fekete István, az én férje, ki mint engedelmes, kitűnő katona folyó hó 5-ikén egy támadás alkalmával ellenséges golyótól találva hősi halált halt, itt, K.-ban eltemettetett. Asszonyom fájdalomában úgy összes bajtársai, mint az egész tisztakar, kik megboldogultat, mint lelkiismeretes, vitéz katonát tanultak megismerni, osztozunk. A m. kir. . . népfelkelő gyalogezred . . . századának és tisztikarának nevében Wally György gazd. tiszt.

Egy aradi barátjának küldte el Wally György, a Polgári Takarékpénztár pénztárosa ezt a levelet és az továbbította Fekete Istvánnak, akinek a férje jómódu gazdálkodó volt. A barátjának írt levélben megírta Wally azt is, miként halt meg a szakaszvezető. Egy előnyomulásuk alkalmával egy sebesült bajtársát akarta kivinni a hárévonalból, amikor egyszerre három lövés érte. kettő a fején, egy a hasán. Utolsó szava ez volt: „Édes fiam” . . .

A feleségének címzett fényképet a zsebében találták. A kisperegi asszony egyszerre kapott hírt az urától és az uráról . . .

— József főherceg kitüntetése. Bécsből jelentik: József főhercegnek az I. osztályú vaskoronarenddel és a hadiékítménnyel történt kitüntetése alkalmából az Oesterreichische Volkszeitung a következőket írja: A főherceg a legnagyobb népszerűségnek örvend a csapatoknál, amelyeknek veszélyeit és fáradságait megosztja. A Száván való átkelésnél, melyet a szerbek golyózáporral akartak megakadályozni, az egyik legelső osónakban volt a főherceg. A harctérről visszatért egyik sebesült elbeszélése szerint a főherceg gyakran mint a legegyszerűbb közlegény, a pusztá földön töltötte az éjszakát és egy borjút használt párnának, kora reggel pedig ismét talpon volt, még katonás „Szervuszatok gyerekek!” köszöntéssel üdvözölte katonáit és ment a harcba.

— Szerb foglyok az aradi Vörös keresztnek. Hegedüs Ede alezredes aradi állomás parancsnok ma 100 koronát küldött a polgármesteri hivatalba, mit Smalaga Cemaloire és Lásio Györgyné szerb foglyok adományoztak az aradi Vörös kereszt részére. A hadbavonultak hátramaradtjai részére ékszert adtak: Fischer Kálmánné: egy pár aranyfüggő, egy arany gyűrű, arany tőrédék. özv. Schier Lajosné: ezüstlánc, arany tőrédékek. Löwy Hajni: egy darab arany gomb Klein Rózi: egy aranygyűrű. özv. Kisfaludi Károlyné: egy aranygyűrű, Kiss Lajosné, egy aranygyűrű Pressa Gizella, egy aranygyűrű, Fényes Hermin, egy aranygyűrű, Boros Riza, egy aranygyűrű.

— Meghalt a spanyol király sógora. Londonból jelentik: Battenberg Móriza herceg a spanyol királyné fivére meghalt.

— Adomány. A borosjenői izr. hitközség ma tartott közgyűlésén egyhangulag elhatározta, hogy háromszáz koronát ad a hadbavonultak részére.

— Tizennyolc hazaáruló a bitófán. Napnap után adunk hírt azokról a gyalázatos emberekről, akik saját hazájuk ellen támadnak és az ellenséggel szövetkezve megrontásunkra törekednek. Nem marad sohasem büntetlenül gas tettük, bűnük napfényre kerül és a megérdemelt büntetést — az akasztófát — mindig elnyerik. Tuzláról jelentik, hogy október 20-án délután a kladanje kerületben összefogdosott 18 hazaárulót Tuzlán, a kerület színhelyén kivégezték. A bitófák a piacon voltak felállítva egymás mellett, az elítélteknek végig kellett nézniök az akasztásokat. Példa mutatásképp a község felnőtt férfiainak és az asszonyainak is meg kellett jelenniök az akasztásoknál. Rémes látvány volt, amint a tizennyolc holttestet a bitófákon a szél lóbáztá. A kivégzett hazaárulókon kívül letartóztatott igen sok gyerekbent, akiket nem lehetett felakasztani, mert 20-ik életévüket még nem érték el. A büntetést azonban ezek sem kerülhették el, mert halálbüntetés helyett igen szigorú börtönbüntetésre ítélték őket. A börtönbüntetések ideje az elítélteknél tíz és tizenkét év között váltakozik.

— A katonák meleg ruhája. Tisztelet Szerkesztőség! A nemzet minden rétegét áthatja a meggyőződés, hogy a harc, melyet hőseink vívnak, az igaz ügy harca, melyet győzelmes siker fog koronázni. Ha arról van szó, hogy gyámsoltsuk a hadbavonultakat, a polgárság egy szívvel-lélekkel siet a segéllyel. És hogy miként érez a polgárság, engedjék meg, hogy szó szerint közöljek egy hozzám intézett levelet, mely szónoklatnál ékebben beszél:

— Miúdszentek napjára Kedveseink számára szánt koszorúk megváltása címén, van szerencsém 6 koronát, azaz hat koronát azon kérelmem kapcsán átszarmaztatni, hogy azt a vezetése alatt álló hadbavonult fiaink és testvéreink részére meleg ruha beszerzésére és azokkal való ellátására fordítani kegyeskedjék. (Kevésből keveset.) Kiváló tisztelettel P. István hivatalosolga.

Ahol így éreznek: ott nyert ügy vagyunk. A meleg ruházat beszerzésére újabban közölt len nálam adakoztak: Buberl Ferenc és neje (Bars) 25 kor. Bokor Alajos 5 kor. Goldschmidt Miksáné 10 kor. Magyarai Ilona 5 kor. Aradi Polgári Takarékpénztár 50 kor. Aradi Széchenyi gőzmalom 30 kor. Gersy Józsefné 10 kor. P. István 6 kor. Györffy Alajos (Budapest) 6 kor. Pintér Mihályné 2 hónapka, 2 pár érmelegítő, Grosz Ary (Kurtaker) 6 pár érmelegítő, Bárány testvérek 40 kor. Eber Viktorné 10 kor. — Köszönet a nagylelkű adakozóknak. Dr. Múlek Lajosné.

— A hadbavonultak gyermekeinek felruházására létesített varroda október 31-én, szombaton tartja az első ruhakiosztást. Jelentkezők a varroda Salacz-u. 1. szám alatti helyiségében, a hadsegélyező igazolványa ellenében vehetik át a kiosztásra kerülő ruhákat. Újabban adakoztak: Fuohs Albert dr. 4 koronát, Tabakovics Emilné 6 koronát, Szalmássy Béla Budapest 1 koronát, Adler N. 5 koronát. Természetben: Kell Mihály, Lengyel Testvérek, Drázel kapitányné, özv. Csillag Lajosné, Schwartz Hermanné, özv. Deutsch Árminné, Mairovitz Emilné, Leichter Lipótné, Bárszony Andorné.

— Az orvos büne. Nagy sláger műsor az Urániában. Egy megrázó tragédiát mutat ma be a színház. Egy szegény leány története ez, ki, hogy szüleit megmentse, egy öreg emberhez megy nőül. De belészeret a férje fogadott fiába. Férje nem akar boldogságuk útjába állni, megöli magát és a fiatalok boldogan egycsütnek. De megbűnhődnek mind a ketten, kis leánykájuk megbetegszik és meghal, a boldogság nem foghatat bűnben. — Bemutatásra kerül Károly király temetéséről felvett aktuális film. — Német diadalok híradója. (Háborus aktualitások az Urániában. Nagy szövetségesünknek, a diós német hadseregnek fényes diadalairól számol be a színház mai háború sorozatában. A kiváló német haderő zseniális vezetőivel a legesodásabb dolgokat produkálta és a foglyok óriási tömegét szállította. A mai képen láthatók a belga, francia és orosz foglyok szállítása, német katonaelet a táborban, tűzvérségi tábor, utmutató őrségek stb. 5

— Izr. istentisztelet. A templomi előjárás közhírré teszi, hogy a péntek esti istentisztelet további intézkedésig fél 5 órakor kezdődik.

— Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izid 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Weillisch Alajos fecsédi kir. járásbírói díjnokot az ujaradi kir. járásbírói díjnok helyébe át és Dolinszky Károly aradi kir. törvényszéki díjnokot a nagyszabasi kir. törvényszéki díjnokká nevezték ki.

— **Athelyezett postahivatal.** Az Arad csanádi egyesült vasutak arad-brádi vonalának muszkamagyarádi vasútállomásán működő postahivatalt 1914. évi november hó 1-én Muszka elnevezéssel Muszka községbe helyezték át. Ezen postahivatal postai összeköttetését a Magyarországi Muszka községen át a muszkamagyarádi pályaudvarra és vissza naponként háromszor közlekedő kocsiküldőpostajárat útján az Arad- és Brád között mindkét irányban közlekedő 69. és 70. sz. kalauzpostákkal fogja nyerni.

— **Az aradi kereskedelmi testület 1914. évi november 8-án, vasárnap, délelőtt fél 11 órakor, Aradon, a felső kereskedelmi iskola dísztermében tartja rendes évi közgyűlését, melyre a testület t. tagjait tisztelettel meghívom. Napirend: 1. A választmány jelentése a testület 1913. évi működéséről. 2. A számvizsgáló-bizottság jelentése a testület 1913. évi pénzügyi állapotáról. 3. A tisztikar és a választmány leköszönése, valamint az új tisztikar és választmány választása. 4. A számvizsgáló-bizottság kiküldése az 1914. évre. 5. A békéltető-bizottság tagjainak választása. 6. Netáni indítványok. *Tedeschi Viktor*, elnök.**

— **Most olcsón lehet vásárolni!** Az őszi országos vásár alatt rendkívül olcsón lehet be- és vásárolni a Fischer-féle Nagy Áruházban, Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol mindenkor csak a legizlesebb, legfrissebb és csakis elsőrendű árukból a legnagyobb választék található. Különösen kalap, fehérnemű, nyakkendő, crayó, keztyű, harisnya, sítábot, sapka, készlet, a erszény, átek, ajándéktárgy és még ezer más tárgyat a legolcsóbban lehet beszerezni, Arad és vidékének vevőkörzésége ne mulassza el ezt a jó alkalmat felhasználni. 1989

— **Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe:** Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A leg egyszerűbbtől a legizlesebbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészíti. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Péntek, 1914. évi október 30-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Tündérlaki lányok.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Heltai Jenő. Rendező: Szendrői Mihály.

Közdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.*

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:

Éles Árminnál,
Aradon.

Féllitros üveg 26 fillér.

Litros " 36 "

* Az ezen rovat alatt közzétettakat nem vállalunk felelősséget.

A háboruban

a katoná

barátja:

az újság. Innen értesül arról, hogy mi hír van odahaza? Szinte felvidul a szíve, amikor az otthoni eseményeket olvassa. Aki harcoló hozzátartozójának megakarja szerezni ezt a barátot, fizessen elő

az

Aradi Közlöny

re. Előfizetési ára egy hónapra 2. K 40 fillér.

A tábori posta részére a pontos címhez a név és rang mellett szükséges az ezred, a század, az titeg, stb. megjelölése és feltétlenül kell a tábori posta száma.

26222—1914. kh. szám.

Hirdetmény.

Magyar királyi miniszterium folyó évi október hó 10 én kelt 7512/M. E. számú rendelete értelmében közhírré teszem, hogy az üsző borjúknak, a 3 évesnél fiatalabb üszőknek és a hasas tehéneknek vasuton szállítását és — kényszervágásoktól eltekintve — levágását a m. kir. Miniszterium további intézkedésig ideiglegesen beállította.

Arad, 1914. évi október hó 28-án.

Green
főkapitány.

A szépségápolás titka a használandó szépítő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőese
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirák minők a tüdővész, a merevgörös, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek sémét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszertári gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertár

Költözködők**figyelmébe!**

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít.

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

776—1914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1915. évben szükséges kefeáruk szállításának elvállalása iránt folyó év november hó 2-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási ár: kimutatás szerint.

Bánatpénzül leteendő 100 korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek, valamint a szükségleti kimutatás a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi október hó 26-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Legnagyobb fűtőanyag megtakarítás!

A városi mérnöki hivatalban ki-próbált

kettős fűtőkályhák és kettős füstcsövekkel érhető el.

Megállapított ugyanis, hogy ezen kályhák és füstcsövek használatánál a fűtőanyag fele megtakarítható.

Patent a.

Kettős füstcsövek állandóan rak-táron vannak és igen olcsók. — 2. sz. (kis szobára) 6 korona. 3. sz. 8 korona. 6. sz. 20 korona. Egyedül

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnél

Arad, Rákóczi-utca 27.

Tek. Hönig Ottó mnak, Arad,

Szívesen igazoljuk, hogy az ön által szállított kettős kályhacső igen jó. Mindenkiné ajánlatjuk. Strengár Demján Száva, az aradi szociáldemokrata párt titkára.

Legelőcsőbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Árc-krémek

Jllatszerek

Kölgyporok

Kölni vizek

Fogporok

Fog-krémek

Fogpaszták

Fogkefék

Szájvizek

Szappanok

Kajvizek

Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekesznek, ha gyermekeiknek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

a „Melogen“. Ara 2 korona.

Sápkóros leányok, vérszegény asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikör. 171

E rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános gyengeség eseteiben. Ara 1/2 literes üvegnek utasítással 3 kor.

Szőrvesztő-Depillor. E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

25425—914.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy azon főiskolai hallgatók, akik mint rendszeres egyéves önkéntesek vagy csak a háboru tartamára önkéntes besoroztatásukat és a főiskolai önkéntes altisztképző iskolába való felvételüket óhajtják, az erre vonatkozó feltételek felől az aradvárosi katonaiügyi osztálynál nyerhetnek felvilágosítást.

Arad, 1914. évi október hó 24.

A városi tanács.

Magyar királyi államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1914. szeptember 10-től.

Aradról Budapestre indul:

Gyorsvonat reggel	8:20
Személyvonat délelőtt	11:42
Személyvonat este	9:39
Személyvonat reggel	5:00

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsvonat délben	1:25
Személyvonat este	7:25
Személyvonat reggel	5:45
Személyvonat délben	12:30

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután	2:10
Személyvonat reggel	7:50
Személyvonat este	9:30
Személyvonat délben	1:35

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este	6:59
Személyvonat délután	3:31
Személyvonat reggel	5:57
Személyvonat este	9:03

Békéscsabáról Nagyváradra ind.:

Személyvonat reggel	6:49
Személyvonat délben	1:33
Személyvonat délután	5:56
Személyvonat reggel	4:35

Nagyváradról Békéscsabára ind.:

Személyvonat reggel	6:00
Személyvonat délelőtt	10:10
Személyvonat délután	4:40
Személyvonat este	7:52

744—1914. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város részére 1915. évben szükséges vasanyag szállításának elvállalása iránt folyó évi november hó 2-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási árak: az 1913. évi árak.

Bánatpénzül leteendő 200* korona készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt venni csakis írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok árjegyzékkel együtt lezártan nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1914. évi október hó 26-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Apró hirdetések.

HA

adatisztát,
nevelőt,
nevelőnőt,
tisztviselőt,
segédet vagy
bármiféle alkalmazottat keres,
hirdessen az

ARADI KOZLONY

apróhirdetési ro-
vatában.

Az eredmény biztos, mert
az ARADI KOZLONY-t na-
ponta sok ember olvassa

ALKALMAZÁST NYER.

Egy vidéki gőzfűrészhöz
keresnek egy érettségizett vagy
középiskolát végzett jóírású fiatal-
ember. Ajánlatokat „Faszakma”
jellegre a kiadóhivatalba kérünk.
5453

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal nő
szoptatós dadának ajánlkozik. Cim
a kiadóhivatalban. 5461

Arva intelligens leány
gyermeknek mellé ajánlkozik, fize-
tésre nem reflektál. Cim a kiadó-
hivatalban. 5486

Fiatal nő
házevezetőnek ajánlkozik. Cim a
kiadóhivatalban. 5447

LAKÁST KERESNEK.

Bőrelnek
2 butorozott szobát, berendezett
konyhával. Ajánlatokat „Ügyvéd
11.” a kiadóhivatalba kérem. 5462

KIADÓ LAKÁS.

Erzsébet-körút 26.
I. emeleten ujonnan festett 6 szo-
bás modern urlakás azonnal ki-
adó. 5457

Kiadó november 1-re
udvari 2 szobás garson lakás,
fürdőszobával. Deák Ferenc-utca
39. sz. 5440

Diskrót bejárata
udvari butorozott szoba, villany-
világítással, 24 koronáért kiadó.
Kápolna-utca 9. 5456

Kiadó lakás.
Andrássy tér 25. számú hátsó
(Neuman-palota) egy 5 szobából
álló II. emeleti utcai lakás novem-
ber 1-re kiadó. Bővebbet Neuman
Testvérek városi irodájában. 5448

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Erdélyi fajtalmák
olcsón szerezhetők be Karolina-
utca 1. sz., Ferenc-téri polgári is-
kola mellett. 5449

Fedales hintó,
hajtókoszl, landauer és szép alma
fényezett hálószoba olcsón eladó
Róth butorkereskedőnél, Asztalos
Sándor-u. 9. 5459

Friss erdélyi turó
a Szentháromság-szobor mellett a
vásáron át kapható. 5460

Tüzifa

bükk I., II., III. és do-
rong, osor hasáb és
dorong kapható vag-
gononkinti vételnél
Körösvölgyi Pálka-
karaktár Andrássy
tér 5. Telefon 651.

Kalmár József
villanyszerelő
Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.
Ajánlja

költözködők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket,
villanyos csengő- és telefon be-
rendezéseket a minden szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:
villanyos csillárokat, villanyos fő-
zőedényeket, villanyos vasalókat,
villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
nyos cikkeket.

5694 - 1914. pm.

Hirdetmény.

Az 1914. évre érvényes legtöbb
adót fizetők névjegyzékát az 1888.
évi XXI. t. cz. 28 § a értelmében
1. év október hó 15 től október
hó 30 ig terjedő 15 napra a város-
háza I. emeletén levő hivatalos
helyiségemben közzemlére kite-
szem azzal, hogy abba bárki beta-
kinthet a ellene a közzemlére
kitétel ideje alatt az állandó bíráló
választmányához címezve hivata-
lomba benyújtott írásbeli fellebe-
zéssel éhet.

Arad, 1914. október 15-én.

Varjassy
polgármester.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Hadbavonultak

részére ajánlok a legolcsóbb árak mellett:

1 drb alsólepedő szegve.	2.40
1 drb férfi trico ing	2.40
1 drb férfi trico nadrág	2.40
1 drb férfi sweater	5.-
1 drb férfi haskötő	80.-
1 pár férfi sokni vastag	40.-
1 pár férfi kesztyű vastag	60.-
1 drb férfi plastron	1.-
1 pár férfi lábszár védő	3.-
1 pár férfi csukló védő	50.-
1 drb férfi törülköző	50.-
1 drb férfi zsekkendő	20.-
1 drb férfi hósapka	1.20
1 drb férfi ing leghár	1.50
1 drb férfi alsó nadrág	1.50
1 drb férfi színes ing	2.-
1 drb paplan	5.80

továbbá nagy választék vászon, obiffon,
asztalnemű, női ruha kelme, barchetek,
gyermektrikó és barisnyákban, valamint
mindenféle berlinére fej- és posztó nagy-
kendőkben. 5121

Halpern Miksa

női és férfi divatüzlet Aradon,
Szabadság-tér 1. szám.

Figyelem.

Ajánlom a nagyközön-
ség szives figyelmébe

Deák Ferenc-utca 31. szám
alatt levő

uri szabó üzletemet,

ahol legdivatosabb ma-
bással készítik legdiva-
tosabb férfiöltönyöket,
legjutányosabban. Elvál-
lalok átalakítást és tisztítást is. Buhavasalás
csak 1 K 20. Fazon-
öltönyt, jó honzávaló-
val, 24 koronáért el-
készítik. Szives párt-
fogást kérek, kiváló tisz-
telettel 5815

Lövy Dezső, uri
szabó.

Halottak napja

közeledtével ajánlom a gyászoló
közönség szives figyelmébe szép
választékú élő- és művirág

koszoruimat

minden kivitalban és nagyságban
legjutányosabb árakban.

Kanttal ajánlok állandóan friss és
illatos élővirágaimból izlasesen ké-
szített alkalmi csokrokat is. Meg-
rendeléseket azonnal elkészítik. —
Szives pártfogást kérek kitérő
tisztalettel 5872

özv. Ungermann Józsefné

Arad, Wetzler János-utca 19. sz.

Védekezés

a kolera ellen!

Hathatós bacillusölő és de-
szinficiáló szer: Iszallók,
szemétdombok és egyéb
féltiszta helyek részére. —
Ára: 1 kgm 60 fillér.

Kapható:

Wajdits György

„TURUL“

gyógyszertárában
Arad (Karolina-u. és Fe-
renc-tér sarok.)

Köhögés, rekedtség és elnyálgásodás

ellen megbízható és leg-
jobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreget deszinficiálja, utóíze
igen kellemes. Ára egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A mértéktelen dohányzás- szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb
és legkellemesebb ellenszere a

Menthol - cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú
időre elég; 1 korona.

Fejkorpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a
világhírű „Tegerit“ korpa-
kandós.

Ára egy tégelynek 3 korona.